

Treball Final de Grau

**Anàlisi de la llegibilitat de les
cròniques esportives de
Ramon Besa i Santiago Segurola**

Universitat de Girona
Facultat de Lletres
Grau en Comunicació Cultural

Pau Villafañe Duran

Tutor: Xavier Renedo Puig

Curs acadèmic: 2016-2017

Juliol 2017

Índex

Introducció.....	2
Objectius.....	5
Hipòtesis.....	6
Metodologia.....	7
Marc Teòric.....	9
L'esport i els mitjans de comunicació.....	9
El periodisme esportiu.....	12
El periodisme esportiu i el llenguatge.....	15
Situació del periodisme esportiu actual.....	19
La llegibilitat.....	29
Resultats.....	44
Conclusions.....	52
Bibliografia.....	56
Annexos.....	61

Introducció

L'interès que desperta l'esport a la nostra societat ha augmentat fins a nivells tan importants que actualment ja podem parlar de l'esport com a un nou fenomen periodístic de masses. Aquest tipus de periodisme és present ja des de fa anys però els últims anys el consum de mitjans que dediquen bona part o la totalitat a informació esportiva ha augmentat de manera exponencial. És el cas de la premsa esportiva, dedicada íntegrament al tractament informatiu del món de l'esport, i que registra índexs de consum molt alts: a Catalunya, quatre dels deu diaris amb més lectors són esportius i, a Espanya, el diari *Marca* és el diari més llegit. L'esport també té protagonisme en la premsa d'informació general, fet que denota la importància de l'esport a la nostra societat.

La premsa, el mitjà de comunicació per excel·lència i amb més llarga trajectòria, que està en plena reconversió per intentar superar els obstacles de la revolució tecnològica i adaptar-se als nous temps, fa de l'esport és un esfer que molt eficaç per atraure lectors. La premsa ja no és el principal mitjà de comunicació informatiu i ha evolucionat amb l'aparició de nous canals de comunicació, però no és gens clar si avança o bé cap a un mitjà amb valor informatiu, o bé cap a un mitjà de caràcter sensacionalista. Les noves maneres de posar en pràctica el periodisme han modificat la naturalesa de la premsa amb el pas del temps.

Els diaris presenten un conjunt de característiques particulars quan parlem del tractament informatiu que donen a la informació esportiva, una branca especialitzada que s'utilitza tant en els diaris generalistes com els que dediquen la seva totalitat a la matèria esportiva. En contraposició amb els mitjans audiovisuals, la premsa no explica en directe l'esdeveniment esportiu, sinó que ho fa un cop ja ha passat, i malgrat que la informació que es pugui obtenir d'aquest mitjà és diferent de la resta, la immediata del món en què vivim i dels mitjans de comunicació pot arribar a perdre el valor d'aquesta informació. Per altra banda, la premsa és un suport que permet l'anàlisi dels llenguatges periodístics, fet cabdal en la investigació d'aquest treball.

L'objectiu d'aquest treball és contraposar l'escriptura de dos dels grans periodistes esportius de l'actualitat, Santiago Seguro i Ramon Besa, i fer una anàlisi de la seva prosa dins el món del periodisme esportiu per intentar

entendre el seu èxit com a comunicadors. Abans, però, caldrà fer una anàlisi del pes i de la importància de l'esport en els mitjans de comunicació, especialment en la presència de l'esport en la premsa més generalista, que és el lloc on els dos autors han desenvolupat el gruix de la seva carrera periodística. Concretament, l'objecte principal d'estudi és la llargària de les frases i la seva relació amb la llegibilitat. Pel que fa als articles periodístics, cal tenir en compte que n'hi ha d'informatius "com les cròniques esportives" i altres més d'opinió i de valoració personal. En aquest sentit, també és interessant veure quins han estat els referents dels dos autors per veure les influències rebudes i també entendre si els resultats dels índexs de llegibilitat són buscats o són purament fruit de la intuïció. També cal tenir en compte que al ser peces de diari, la seva llargada molts cops ve determinada per l'espai i el caràcters màxims disponibles.

Aquest treball també vol analitzar el pes específic del periodisme esportiu en la premsa espanyola dels nostres dies. Per altra banda també vol fer una aproximació a la trajectòria dels dos periodistes i veure quines han estat les seves carreres periodístiques dins el periodisme esportiu del país. Així mateix, el treball és una aproximació a la teoria sobre la llegibilitat dels textos i les fórmules teòriques que existeixen per veure si un text és fàcil de comprendre o no, així com els consells dels comunicadors a l'hora de construir textos perquè siguin de més bon llegir. Aquest treball pretén, en resum, fer una comparació entre la manera de construir les frases de dues de les grans plomes del país a través de l'anàlisi de la seva escriptura a partir de fórmules que indiquin el grau de llegibilitat que tenen i donin resultats i permetin poder entendre alguns dels secrets de l'estil de dos grans periodistes.

En cap moment s'incidirà en la temàtica dels articles analitzats, que tenen, òbviament, una temàtica esportiva, però no han de ser obligatòriament de futbol, sinó que poden explicar esdeveniments esportius de qualsevol mena. No es farà una anàlisi valorativa, sinó simplement quantitativa i basada en les dades obtingudes a través dels criteris que els teòrics de la comunicació periodística consideren fonamentals per escriure bé i fer un text comprensible. És evident que dels resultats que se n'obtinguin es poden treure conclusions sobre la llegibilitat de cada periodista.

En aquesta introducció ja es poden veure les línies mestres del treball i com serà l'estudi i la seva dificultat. Per abordar l'objecte d'estudi m'he centrat en una sèrie d'articles triats personalment i estudiats a partir de criteris quantitius però també qualitius. Per realitzar l'anàlisi, les fórmules triades han estat les de referència en l'àmbit de la llegibilitat i els mètodes que es consideren més efectius

Una part que pot despertar molt d'interès, però que no s'ha tractat en aquest treball és el llenguatge del periodisme esportiu. És a dir, el valor qualitatiu de les paraules utilitzades i el valor que aporten al text. Abordem el llenguatge des d'un punt de vista quantitatiu i matemàtic, entenent totes les paraules com a iguals i amb la mateixa importància. Una variable que també influeix directament en el resultat és el criteri d'elecció dels articles, però m'ha semblat que la selecció de cent peces de cadascun dels periodistes era suficient per copsar el seu estil i la dinàmica de la seva escriptura.

Un cop definit l'objecte d'estudi d'aquest treball, es proposen possibles futures línies d'investigació: a) fer un estudi amb una mostra més que permeti estudiar amb més precisió l'escriptura dels dos periodistes esportius b) incorporar un tercer periodista per veure les diferències i tenir una mostra més que permeti entendre millor com escriuen els periodistes i la diferenciació d'estils. c) fer una anàlisi comparativa a partir de criteris o índexs diferents als utilitzats en aquest treball, o a altres que no facin referència a la llegibilitat com a principal factor d'anàlisi. d) fer el mateix treball amb periodistes d'una altra temàtica que no sigui l'esportiva per veure si el llenguatge del periodisme esportiu marca uns canons d'escriptura o bé si tot depèn de l'estil de cada escriptor. e) i, per últim, veure si els resultats de l'estudi estableixen un patró i verificar el patró amb tota la seva producció periodística o, si més no, amb una mostra més àmplia.

Per últim, m'agradaria que aquest treball fos un acostament personal al món de l'escriptura del periodisme esportiu, a vegades tan menystinguda o entre molts sectors de la societat no entesa com a bon periodisme. Per altra banda, voldria que aquest treball fos una reivindicació del periodisme esportiu de qualitat, amb dos referents com Santiago Seguro i Ramon Besa. Una anàlisi de dues de les figures que han aportat prestigi a la professió i no han caigut en el "tot s'hi val" per aconseguir el que han aconseguit.

Objectius

Tenint en compte el món del periodisme esportiu i les teories sobre la llegibilitat dels articles periodístics, el present treball es proposa veure quina és la llegibilitat de les cròniques esportives de Santiago Segurola i Ramon Besa.

Per assolir aquest objectiu és convenient relacionar-lo amb els següents objectius:

1. Aportar una visió general sobre el periodisme esportiu i veure la seva importància a la societat actual.
2. Aprofundir sobre la teoria de la llegibilitat i les fórmules que s'utilitzen per veure si un text és de fàcil comprensió o, per contra, és difícil d'entendre.
3. Posar en context la figura de Santiago Segurola i Ramon Besa, i conèixer que pensen del periodisme esportiu actual.
4. Extreure les dades de llegibilitat d'una mostra de 100 articles de cada periodista i valorar el seu estil a partir dels resultats obtinguts.
5. Veure què es pot extreure dels resultats obtinguts i si ajuden a entendre l'èxit dels seus articles.

Hipòtesis

Hipòtesi principal

Dos dels periodistes de referència del nostre país, precisament han arribat a ser-ho per utilitzar un llenguatge entenedor i una prosa que facilita la comprensió lectora, és a dir, mesuren bé les paraules que tenen els seus textos i la seva llegibilitat.

Hipòtesis específiques

1. La mitjana de paraules per frase que tenen els dos periodistes està compresa entre 20-30.
2. La mitjana de paraules de la primera i l'última frase serà inferior a la mitjana general de paraules de cada autor.
3. Ramón Besa tindrà una mitjana de paraules per frase més llarga que Santiago Seguro, perquè els seus textos són més explicatius i en la majoria d'ocasions fa frases més llargues.

Hipòtesis relacionades amb els índexs

1. L'aplicació de l'índex Flesch Huerta als articles de R. Besa i S. Seguro són com a resultat una llegibilitat del nivell 80-90, amb una comprensió de nivell fàcil.
2. La mitjana dels resultats d'aplicar l'índex Flesch-Huerta-Winzeler als articles de Ramon Besa i Santiago Seguro dona els mateixos resultats que en el cas anterior.
3. El nivell de llegibilitat que s'obté aplicant l'índex Flesch-Szigriszt-Pazos als articles de Ramon Besa i Santiago Seguro oscil·la entre 65-80, un nivell de comprensió bastant fàcil.

Metodologia

Per aconseguir els objectius fixats, s'han aplicat mètodes centrats en l'anàlisi de la llegibilitat a les cròniques esportives dels dos autors. No s'han tingut en compte les dates de publicació dels articles ni els llocs on es van publicar. Pel que fa a la mostra, s'han triat cent articles de cada periodista, una mostra suficient per obtenir uns resultats representatius de la llegibilitat dels seus textos.

Tot són cròniques esportives. En el cas de Ramon Besa es tracta d'articles relacionats de forma exclusiva amb el futbol i el Barça i, pel que fa a Santiago Segurola trobem articles de futbol, però també d'atletisme, natació, o dels Jocs Olímpics entre d'altres temes. Els articles analitzats del periodista Santiago Segurola estan extrets del llibre *Héroes de nuestro tiempo*¹, una antologia dels seus vint-i-cinc anys com a periodista. Les cròniques de Ramon Besa provenen de les seves col·laboracions en el diari El País al llarg dels últims dos anys.

Els articles d'un i altre autor no han estat, per tant, escrits en els mateixos moments però això no té cap influència sobre la llegibilitat, és a dir, no influeix de manera directa en els resultats de l'estudi. Per obtenir els resultats de l'estudi també s'han utilitzat dues pàgines web: www.contadordepalabras.com i www.separarensilabas.com. Aquestes dues pàgines han ajudat a agilitzar el procés i tenir uns resultats més exactes.

El buidatge dels elements d'anàlisi de les cròniques i la comparació es realitzen a partir d'una taula de creació pròpia, que recull els ítems de recerca dels quals se'n vol fer una anàlisi. Després del buidatge dels valors, es fa l'ordenació dels resultats obtinguts segons la seva temàtica i se n'extreuen les conclusions. Per últim, els resultats que es poden veure a les taules d'anàlisi definitives es traslladen al terreny visual mitjançant la utilització de gràfiques que ajudin a entendre millor els resultats.

¹ Cifuentes, P., Martínez-Arroyo, P. (2012). *Héroes de nuestro tiempo: 25 años de periodismo deportivo* (2ª ed.). Barcelona: Debate.

Els elements i valors que recullen les diverses taules d'anàlisi són:

- Data de publicació: data de publicació de l'article i mitjà on es va publicar.
- Paraules: paraules que conté la crònica en la seva totalitat. (També es tenen en compte preposicions i articles.)
- Caràcters amb espais: totalitat de caràcters utilitzats a la crònica comptant els espais entre les paraules.
- Caràcters sense espais: totalitat de caràcters utilitzats a la crònica, però sense tenir en compte els espais entre les paraules.
- Paràgrafs: Nombre de paràgrafs de cada article.
- Frases: Nombre de frases de cada article.
- Paraules per frase: Mitjana de paraules utilitzades per cada frase de l'article. El resultat s'obté de dividir el nombre total de paraules entre el nombre total de frases.
- Primera frase: paraules que té la primera frase de cada article.
- Última frase: paraules que té l'última frase de cada article.
- Lletres per paraula: mitjana de lletres utilitzades per paraula. (També es compten les preposicions i els articles.)
- Índex Flesch – Huerta: resultat d'aplicar l'índex Flesch-Huerta a cada article.
- Índex Flesch-Huerta-Winzeler: resultat d'aplicar l'índex Índex Flesch-Huerta-Winzeler a cada article.
- Índex Flesch-Szigriszt-Pazos: resultat d'aplicar l'índex Índex Flesch-Szigriszt-Pazos a cada article.

Marc Teòric

El periodisme esportiu és la unió i el creixement unificat del periodisme i l'esport. Aquest vincle que manté units aquests dos grans àmbits, permet una aproximació dels dos a les audiències i, a la vegada, manté un paper econòmic, social i cultural fonamental i en constant evolució.

Molina Vizcarra, Javier²

L'esport i els mitjans de comunicació

L'esport té múltiples raons per justificar la seva existència, ja sigui la pràctica d'exercici físic, la millora de la salut de les persones o el foment de valors com l'autoexigència, la competència o el sentiment de pertinença a un equip. De fet tothom està d'acord que tot el que s'aprèn en la pràctica de l'esport es pot extrapolar a la vida. L'esport té un pes específic tan important en el món en què vivim que té una presència molt destacada en els mitjans de comunicació.

L'esport no és només un passatemps per a la societat, la influència de l'esport va més enllà dels terrenys de joc. Només fixant-nos en el darrer Estudi General de Mitjans (EGM), realitzat d'abril de 2016 a març de 2017 per l'Associació d'Investigació pels mitjans de comunicació (AMIC), a la totalitat d'Espanya, a les tres primeres posicions hi ha dos diaris de temàtica esportiva³. El diari *Marca* és el primer de la llista amb 2.062.000 lectors diaris i el diari *As* és el tercer amb 1.115.000 lectors diaris. Els altres dos diaris esportius més importants a Espanya, exactament els dos editats a Barcelona, *Mundo Deportivo* i *Sport*, també estan situats entre els deu diaris més llegits amb 436.000 i 419.000 lectors diaris respectivament.

Maria Luisa Sánchez Calero (2008), professora de la Universitat de Madrid, explica en aquests termes les audiències elevades de la premsa esportiva:

La información deportiva posee, por tanto, unos rasgos que la hacen diferenciarse de otras áreas informativas. Sus temas suelen tratarse en ocasiones de manera sensacionalista lo que conduce igualmente a que

² Molina Vizcarra, J. (2009). Periodismo Deportivo 3.0. *Razón y Palabra: Primera revista electrónica en Latinoamérica especializada en comunicación*, (núm. 69). Recuperat de <http://www.razonypalabra.org.mx/PERIODISMO%20DEPORTIVO%2030.pdf>

³ Associació per a la investigació de mitjans de comunicació (2017). *Estudi General dels Mitjans de comunicació (EGM)*. Recuperat de <http://www.aimc.es/-Datos-EGM-Resumen-General-.html>

sus contenidos superen a la información de otras áreas y sea por tanto de las más leídas del periódico dado su carácter popular.⁴

Si alguna cosa caracteritza l'esport és el seu caràcter popular, la seva naturalesa social i el seguiment que en fan els aficionats i seguidors. Com bé explica Xavier Ginesta⁵ (2008) l'interès que concedeixen els afeccionats al seu club o esport preferit és tan gran que han desenvolupat una fidelitat invisible al seu equip que no els permet deixar-lo de costat encara que els resultats no siguin favorables. Aquesta addicció, que pot superar tots els límits, fa que l'esport esdevingui un camp de treball molt profitós pels mitjans de comunicació, la publicitat, la política i la moda, ja que hi troben un mercat on treure'n un rendiment econòmic molt important. Els mitjans de comunicació s'han adaptat a aquesta nova realitat i li atorguen cada cop més espai i zones més privilegiades. Tots els mitjans d'informació han confeccionat els seus productes concedint un lloc privilegiat a la informació esportiva.

Segons Carrión, la relació dels mitjans de comunicació amb els esports en general i, més en concret, amb el futbol, s'articula en aquests termes:

La funcionalidad de los medios. Si se comparan los cuatro medios de comunicación fundamentales en su relación con el futbol podemos convenir que:

- a) La prensa es evocativa, porque le permite poner algo de distancia frente al hecho noticioso para ser el medio más analítico del periodismo deportivo.
- b) La radio es descriptiva, por que el relator debe construir en el espectador un imaginario de lo que ocurre en la cancha. Por eso, es el ámbito de mayor creatividad.
- c) La televisión es nominativa, dado que la presencia de la imagen lo dice todo, un buen relator lo que hace es dar los nombres de los jugadores y el resto queda para que el televidente saque su propia opinión.

⁴Sánchez-Calero, M. L. (2008). Una revisión de los géneros periodísticos en la información especializada. *Doxa comunicación: Revista Interdisciplinar de Estudios de Comunicación y Ciencias Sociales*, (núm. 6), p. 174-175

⁵Ginesta, X. (2008). Les TIC i el club global: el cas del FC Barcelona. *RUTA: Revista Universitària de Treballs Acadèmics*, (núm. 1). Recuperat de <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2662424>

d) Y, finalmente, la Internet es informativa, teniendo -por lo pronto- una función subsidiaria.⁶

La sinèrgia entre els mitjans de comunicació i el món de l'esport és mútua i les dues parts es beneficien del creixement de l'altra. La influència que l'esport exerceix sobre els mitjans de comunicació es veu reflectida principalment a la seva programació i a la seva economia, però també hi ha altres aspectes on repercuteix, com ara la tecnologia. És a dir, gràcies a la dimensió global que ha adquirit l'esport els últims anys, els mitjans de comunicació han hagut d'adaptar-se a aquest tipus de comunicació global. L'esport també proveeix de notícies i històries per a tots els suports dels mitjans, que alhora tenen una gran capacitat d'arribar a la societat i això afavoreix l'augment dels ingressos per publicitat. Però aquesta sinèrgia també pot generar l'efecte d'afavorir el creixement de l'esport fins i tot en un grau superior a la influència de l'esport sobre els mitjans. A partir del moment en què els mitjans varen començar a explotar la informació esportiva, els *mass media* varen convertir-se en participants directes de l'esport. És a dir, l'esport va créixer de manera exponencial quan els estadis varen convertir-se en platós de televisió. Des d'aquest moment, l'esport ha d'adaptar-se a les necessitats dels mitjans de comunicació perquè aquests tinguin la màxima cobertura possible, de tants esdeveniments com siguin possible i amb la màxima rapidesa possible. A partir d'aquest moment les audiències de televisió i els ingressos per publicitat seran els que marcaran el calendari esportiu. I en aquest món els periodistes esportius han de saber trobar el seu lloc entre els grans mitjans de comunicació.

⁶ Carrión, F. (2006). El fútbol, una pasión mediática. En Kintto Lucas, *Biblioteca del Fútbol Ecuatoriano II: Con sabor a gol... Fútbol y Periodismo* (p. 20). Ecuador: Flacso.

El periodisme esportiu

El periodisme esportiu ha esdevingut una branca del periodisme que ha adquirit gran importància als mitjans de comunicació actuals. Parlem d'un tipus de periodisme especialitzat que ha guanyat importància de manera exponencial les últimes dècades. L'augment massiu de canals pels quals emetre missatges ha donat encara més importància a la necessitat de transmetre informacions especialitzades. En aquesta nova era de la informació, és molt més importat que hi hagi professionals molt ben preparats per explicar què succeeix. Ramírez De La Piscina (1999) ho explica d'aquesta manera:

La especialización temática de los futuros profesionales del periodismo es ya una necesidad perentoria y un hecho irreversible [...], Es una exigencia social porque cada vez son más los temas abordados y hay que explicarlos. Los lectores quieren saber más cosas y con más detalle. Y el periodista debe conocerlas.⁷

En el present treball convé fer una definició del concepte de periodisme especialitzat, que al cap i a la fi, és el terme que engloba el periodisme esportiu. La *Real Academia de la Lengua Española* no té una definició específica de "periodisme especialitzat". Per trobar una definició, és necessari remetre's als estudis dels professionals de la comunicació, que expliquen aquest concepte de maneres molt diferents.

No hi ha unanimitat sobre si el periodisme especialitzat és, o no, una branca superior del periodisme, i hi ha autors que sostenen que aquesta mena de periodisme busca una informació de més qualitat i profunditat que el periodisme tradicional. Com bé explica Concepción Pérez Curiel⁸(2005) a la seva tesi, el periodisme especialitzat té com a principal finalitat la difusió de coneixements d'un tema en particular a través de les pautes bàsiques i les tècniques pròpies del periodisme de precisió, explicació o investigació. Amb aquest argument, Curiel reforça la idea que el periodisme especialitzat, en el nostre cas l'esportiu,

⁷ Ramírez De La Piscina, T. (1999). Realidad y utopía de la especialización. *Zer: revista de estudios de comunicación*, (núm. 6), p. 264. Recuperat de <http://www.ehu.es/zer/hemeroteca/pdfs/zer06-13-ramirez.pdf>

⁸ Pérez Curiel, C. (2005). *Estudio de las Fuentes de Información en el marco del Periodismo Especializado: Estrategias de selección y tratamiento de las fuentes en las secciones periodísticas de El Mundo y El País*. (Tesi Doctoral, Universidad de Sevilla). Recuperat de <http://fondosdigitales.us.es/tesis/tesis/2096/estudio-de-las-fuentes-de-informacion-en-el-marco-del-periodismo-especializado-estrategias-de-seleccion-y-tratamiento-de-las-fuentes-en-las-secciones-periodisticas-de-el-mundo-y-el-pais/>

necessita una especialització i precisió dels seus missatges que doni un valor afegit a aquells lectors que exigeixen més informació o una informació més concisa. Esteve Ramírez i Fernández del Moral (1999) defensen que el periodista especialitzat és un periodista que té característiques diferents a les del periodista de temàtica generalista.⁹ El periodista especialitzat té una relació molt més propera amb les seves fonts d'informació i per aquest motiu compta amb una major credibilitat de cara al públic. Esteve Ramírez i Fernández del Moral donen rellevància a la figura del periodista especialitzat com a canal de transmissió perquè els seus lectors disposin d'una informació especialitzada i alhora de qualitat. Segons Esteve Ramírez (2005) la necessitat de conèixer i documentar el tema que els periodistes especialitzats tracten exigeix una formació de més nivell en l'àmbit sobre el que es vol informar o opinar. Amb el procés tecnològic creix la necessitat d'una major experiència en primera persona de la figura del periodista.¹⁰

Una altra visió de la figura del periodista especialitzat l'aporta Ortiz Simarro, que explica que el periodista especialitzat és “tan buen periodista generalista como el mejor de los periodistas generalistas, pero además tiene en su cuenta especialización de un determinado campo, lo que le da valor añadido”¹¹. Ortiz Simarro (1997) reforça la idea que un periodista especialitzat ha de tractar una temàtica concreta amb una especialització i un coneixement superior a com la tractaria un periodista normal, i que el fet de tractar un tema concret no vol dir ser pitjor que els periodistes generalistes, sinó tot el contrari.

El periodisme especialitzat és una variant del periodisme que ha anat en augment els últims anys, sobretot amb l'emergència dels nous mitjans de comunicació digitals. L'especialització dels periodistes permet un discurs diferent, però, com és el periodisme especialitzat al nostre país?

⁹ Esteve, F., Fernández del Moral, J. (1999). *Áreas de especialización periodística*. (1a ed), p 9-12. Madrid: Fragua.

¹⁰ Esteve, F. (2005). Especialización en el periodismo: Una tendencia en el mundo de hoy. En M. Rodríguez Betancourt (coord.), *Tendencias del Periodismo Contemporáneo*, p. 81. La Habana: Editorial Pablo.

¹¹ Ortiz Simarro, P. (1997). La formación dual del periodista especializado. En F. Esteve (coord.), *Estudios sobre Información Periodística Especializada*. p.68. Valencia: Fundación Universitaria San Pablo CEU.

Segons Carmen Herrero Aguado (1997), professora de periodisme de la Universitat de Valladolid, el periodisme especialitzat ha de tenir les característiques següents:

La mayoría de los textos del periodismo especializado aparecen publicados en diarios de información general. Esto quiere decir, en primer lugar, que el receptor es un lector muy amplio, quizá con algunos intereses o preferencias concretas, pero no demasiado exigente. La configuración y estilo de los textos especializados debe atender a este criterio porque divulgativo tiene aquí al menos dos interpretaciones: El estilo, el lenguaje, la estructura y el mismo contenido deben ajustarse a los criterios de calidad y concisión consustanciales a todo tipo de periodismo, incluido el especializado.

El periodismo especializado comunica saberes que, de otra manera, resultarían prácticamente inalcanzables o incomprensibles para el lector amplio. En este sentido el periodismo especializado cumple esa función de democratización de la cultura [...] sin renunciar al análisis, a la profundidad y a la contextualización.¹²

Segons Herrero Aguado, el periodisme especialitzat, i en conseqüència el periodisme esportiu, s'han d'adaptar al consumidor majoritari d'aquest tipus d'informació perquè el periodisme s'ha d'utilitzar com a eina d'inclusió i també per arribar al màxim de lectors, però sense perdre la seva essència d'especialització.

Des d'una altra perspectiva, Antonio Alcoba López (1993) presenta la definició de periodisme esportiu:

La comunicación deportiva ha pasado de ser una hermana pobre de la información, a ser reclamada por la sociedad, y el periodismo deportivo, aupado (enaltecido) por la expansión del deporte y por los intereses creados a su alrededor, debido a una actividad inteligible para todos los seres humanos y abierta a todas las razas, ideologías y religiones, a convertirse en una faceta de la información con personalidad propia.¹³

¹² Herrero Aguado, C. (1997). Tratamiento y estilo del Periodismo Especializado. En F. Esteve (coord.), *Estudios sobre Información Periodística Especializada*. p.75. Valencia: Fundación Universitaria San Pablo CEU.

¹³ Alcoba López, A. (1993). *Cómo hacer periodismo deportivo*. p.22. Madrid: Ediciones Paraninfo.

Aquesta definició emfatitza l'auge del periodisme esportiu els últims anys i la seva creixent importància gràcies a tota la bombolla creixent que ha suposat l'esport en el món actual.

El periodisme esportiu i el llenguatge

Si ens referim a l'ús del llenguatge, la premsa esportiva té tendència a fer ús d'un tipus de llengua neutra, generalista, trencant amb el tradicional ús de recursos literaris variats, sobretot metàfores, i el mateix passa amb el lèxic tècnic i argòtic, que cada cop tenen una presència menor per arribar a un públic més general. El llenguatge encara conserva elements propis, però cada cop és més comprensible per al públic que no domina l'argot de l'esport en qüestió. Per altra banda, ha augmentat la utilització d'un lèxic més ampli i ric.

Però en el cas del periodisme especialitzat es pot dir que el gènere per excel·lència és el reportatge, un gènere que permet aprofundir més sobre les notícies i que permet aportar informació complementària, una contextualització prou extensa i també mitjans audiovisuals que donin suport al contingut escrit.

Per la seva part, el periodisme esportiu té la crònica com a gènere principal, ja que la seva funció és informar sobre què ha passat en qualsevol esdeveniment esportiu. També és el gènere que millor s'adapta al periodisme esportiu perquè permet valoracions i opinions personals per part del periodista que alhora es converteixen en arguments d'autoritat.

Però que siguin els gèneres per excel·lència de segons quin tipus de periodisme no vol dir que siguin els més utilitzats. Segons l'estudi de González Ramallal¹⁴ (2014) a Espanya, l'economització i racionalització de l'espai i temps disponibles fan que el gènere periodístic més utilitzat a la informació esportiva sigui la notícia (40,4%) per expressar fets de manera més o menys objectiva. Després de la notícia, l'entrevista és el gènere més utilitzat (23,8%) per sobre fins i tot de la crònica (15,1%), gènere més proper al periodisme esportiu. Així mateix, segons González Ramallal els mitjans de comunicació es centren més en la dada i l'anècdota (4,1%) que en un anàlisi en forma de reportatge o informe periodístic (3,8%) sobre els esdeveniments esportius.

¹⁴ González Ramallal, M.E. (2004). El reflejo del deporte en los medios de comunicación en España. En *Sociedad y deporte: análisis del deporte en la sociedad y su reflejo en los medios de comunicación en España*, p.274 (Tesi doctoral). Recuperat de <http://www.fes-sociologia.com/files/res/4/12.pdf>

Per altra banda, Ramallal també fa referència al llenguatge esportiu utilitzat pels mitjans de comunicació, en els quals hi destaca la funció referencial (89,9%) que utilitzen tots els suports mediàtics per reflectir la informació a través d'unitats de petit format en forma de notícia. Després de la funció referencial, destaquen la funció emotiva i expressiva utilitzada a la ràdio (7,2%) i a la televisió (9,9%) i, per últim, la funció poètica a la premsa escrita (6%).¹⁵ Aquesta interpretació dels fets per part dels periodistes esportius és un dels elements que caracteritzen i donen valor a la figura del periodista esportiu. Andrews i Ritzer¹⁶ (2007) insisteixen en el treball del periodista esportiu en l'elaboració de missatges que incorporin interpretació de fets i una feina extensa d'investigació. Això permet al periodista tenir en compte els elements sociològics i socioeconòmics de les entitats esportives o jugadors dels quals en fan cobertura. És a dir, ha de conèixer l'entorn i les circumstàncies socials que envolten qualsevol esdeveniment esportiu i els integrants que hi participen per poder entendre i explicar millor el context en què es desenvolupa. Segons Javier Molina (2009) en el treball d'investigació *Periodismo deportivo 3.0*, el periodista especialitzat ha de comprendre el llenguatge que utilitza i entendre com aquest és utilitzat tant a l'entorn com per a la descripció de l'esport. J. Molina posa com a exemple els cànctics esportius com a una clara interpretació per part d'un col·lectiu.

Pérez Curiel (2005) sosté per la seva banda que:

Todas las secciones del periódico, al ser ámbito especializado, muestran ese rasgo específico del lenguaje. Sin embargo, en algunas de ellas, como Sociedad, Cultura, Economía o Deportes, son aún más relevantes. La clasificación de las informaciones en cada sección se realiza siguiendo un criterio fundamentalmente temático (aunque en ciertas secciones los contenidos se distribuyen en función de criterios geográficos). El periodista especializado a través del uso de tecnicismos, extranjerismos, jergas, acrónimos o siglas, dota a los textos de un carácter científico, riguroso y de calidad, explicando y matizando lo que significan estos conceptos. El

¹⁵ González Ramallal, M.E. (2004). El reflejo del deporte en los medios de comunicación en España. En *Sociedad y deporte: análisis del deporte en la sociedad y su reflejo en los medios de comunicación en España*, p.275 (Tesi doctoral). Recuperat de <http://www.fes-sociologia.com/files/res/4/12.pdf>

¹⁶ Andrews, D., Ritzer, G. (2007). The global in the sporting global: Globalization and sport. *Global Network: A journal of transnational affairs*, (núm. 2), p. 135-153. Recuperat de DOI: 10.1111/j.1471-0374.2007.00161.x

profesional de la informació realitza ademés una labor de divulgació, que permete que diferents perfils de audiéncies i no sólo los lectors experts en la matèria puegan comprendre, aprendre i profunditzar en el desenvolupament dels acontecimientos de actualitat periodística.¹⁷

Segons Fernando Carrión (2006), el llenguatge emprat pels mitjans de comunicació en el món de l'esport planteja la qüestió de l'origen dels termes que s'utilitzen:

Hoy el lenguaje que imponen los medios de comunicación al fútbol está altamente cargado de usos bélicos (tiro, cañón), geométricos (área, ángulo), religiosos (gloria, milagro), metafóricos (sombrero, túnel) e anglicismos (fútbol, score) que, a su vez, salen de la misma lógica de este deporte. Pero también estos lenguajes, relatos y narraciones transitan de ida y vuelta entre el deporte y otras esferas de la vida cotidiana, como es el caso de la política donde los lemas, los canticos y los símbolos van y vienen de un lado al otro. Al extremo que no se sabe donde mismo nacieron, si en los estadios donde existe la confrontación deportiva o en las calles donde el conflicto social se expresa.¹⁸

Per altra banda, el professor Jesús Castañón¹⁹ (1996) reflexiona sobre el repte que té el periodisme esportiu amb l'idioma d'avui en dia. Segons Castañón, aquest repte exigeix al periodista especialitzat en matèria esportiva un major control de la comunicació esportiva i millorar l'estructura dels continguts que transmet. El periodista ha de ser capaç d'enriquir la llengua i deixar de banda els tòpics i les definicions incorrectes. L'objectiu d'aquest repte idiomàtic és cultivar, definir i millorar el llenguatge. Així doncs, el periodisme esportiu comparteix característiques bàsiques pel que fa al llenguatge amb el periodisme generalista, encara que compta amb altres elements propis.

¹⁷ Pérez Curiel, C. (2005). *Estudio de las Fuentes de Información en el marco del Periodismo Especializado: Estrategias de selección y tratamiento de las fuentes en las secciones periodísticas de El Mundo y El País*. p 40. (Tesi Doctoral, Universidad de Sevilla). Recuperat de <http://fondosdigitales.us.es/tesis/tesis/2096/estudio-de-las-fuentes-de-informacion-en-el-marco-del-periodismo-especializado-estrategias-de-seleccion-y-tratamiento-de-las-fuentes-en-las-secciones-periodisticas-de-el-mundo-y-el-pais/>

¹⁸ Carrión, F. (2006). El fútbol, una pasión mediática. En Kintto Lucas, *Biblioteca del Fútbol Ecuatoriano II: Con sabor a gol... Fútbol y Periodismo* (p. 11-24). Ecuador: Flaco.

¹⁹ Castañón, J. (1996). El español en la prensa deportiva. En Fernando Lázaro, *Corrección de textos en la prensa escrita*. Recuperat de <http://www.elcastellano.org/duq.html>

I si parlem de reptes, precisament un dels reptes amb els quals s'enfronta el periodisme esportiu és el d'intentar no caure en els tòpics o en el recurs fàcil per emplenar. El periodisme esportiu ha de trobar la fórmula de ser més flexible en el llenguatge. El llenguatge utilitzat en el periodisme esportiu és menys culte en comparació amb altres àmbits periodístics com per exemple el polític o l'econòmic, que a vegades per ser massa específics perden el bon ús del llenguatge.

Segons Miguel Santamaría (1995) el llenguatge del periodisme esportiu té les característiques següents:

En lo que hace a las etapas en el uso de los géneros, el trabajo de los periodistas deportivos ha estado influido por el periodismo europeo desde sus inicios hasta el uso de un lenguaje sofisticado, a imitación de *L'Equipe*, pero también por las modas de la prensa de información general, el lenguaje oficial de la administración y por fenómenos estrictamente lingüísticos, como tecnicismos, extranjerismos, calcos semánticos, términos abstractos, eufemismos, estereotipos y la oralización del lenguaje escrito.²⁰

La utilització del llenguatge al periodisme esportiu s'ha d'adaptar al que l'esport i els lectors demanen però amb una evolució constant. El llenguatge ha d'ajudar a la comprensió i a la llegibilitat, però sense perdre l'essència que fa d'un text esportiu una peça de periodisme especialitzat. El periodisme esportiu és cada cop més generalista i el llenguatge cada cop és més popular, però cal que tingui un grau d'especialització perquè si no el periodisme esportiu esborra la frontera amb el periodisme tradicional.

²⁰Santamaría, M. (1995). El léxico del fútbol en los periódicos. *Revista Estudios sobre el Mensaje Periodístico*, (núm. 2), p. 151. Recuperat de <https://revistas.ucm.es/index.php/ESMP/article/view/ESMP9595110151A>

Situació del periodisme esportiu actual

Si parlem del periodisme esportiu a l'actualitat és inevitable parlar de l'auge del món digital. Els hàbits de consum de molts lectors han canviat, especialment els més joves, i aquests ja es dirigeixen a Internet per informar-se del que succeeix. Com bé explica Javier Molina Vizcarra (2009):

El periodismo tiene que remasterizarse de manera continua. Aunque su función dentro de la sociedad no se modifique, su forma debe adoptar las nuevas corrientes en los medios de comunicación. Los progresos tecnológicos se deben explotar y para esto se necesitan especialistas que los manejen y creen un entorno agradable a ellos.

Nunca como ahora se necesita que el periodismo se ajuste a la nueva tecnología y aprenda a utilizar los recursos actuales. La herramienta/medio de comunicación que es Internet ha impuesto nuevos parámetros a la profesión, la ha socializado y a través de sus redes ha convertido a nuestro mundo en un abanico infinito de información fluctuante, interactiva, dispersa, sintética y libre.²¹

Al periodisme li toca reinventar-se. La situació ha canviat i els periodistes i el propi periodisme ha de veure com encaixa en aquest món de la immediatesa i la informació fugaç, així com el perill que tenen les xarxes socials.

I després hi ha el factor Internet, que ha canviat totalment la societat i també l'esport. Internet ha permès l'accés a tota aquella informació que abans era difícil d'aconseguir. Però més enllà de la informació, com bé explica Andrew Billings (2010) avui en dia Internet ha fet possible que milions de persones puguin opinar sobre l'esport a les diferents plataformes que es poden trobar a la xarxa i ha augmentat la rapidesa amb què podem seguir un esdeveniment en directe sense la necessitat de veure'l. Segons Billings:

Internet brinda una mayor cantidad de información, de opciones y de variedad en productos deportivos, y lo hace las veinticuatro horas del día, ofreciendo un festín virtual a todos los interesados en el deporte.²²

²¹ Molina Vizcarra, J. (2009). Periodismo Deportivo 3.0. *Razón y Palabra: Primera revista electrónica en Latinoamérica especializada en comunicación*, (núm. 69). p.4. Recuperat de <http://www.razonypalabra.org.mx/PERIODISMO%20DEPORTIVO%2030.pdf>

²² Billings, A. (2010). *La comunicación en el deporte*. (1a ed.) Barcelona: Editorial UOC - Aresta.

Les noves tecnologies també han provocat que els esdeveniments esportius de tot el món unifiquin al màxim el seu calendari i els horaris perquè la gent ho pugui veure tot. Així ho explica Miguel de Moragas (1994), Catedràtic de Teoria de la Comunicació i actualment Director de l'Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona:

Se busca la periodización y se evita el solapamiento entre acontecimientos. Se internacionaliza el calendario, los deportes occidentales se popularizan en los países orientales, la llegada de la televisión cambia en muchos países el índice de popularidad de los deportes. Poco a poco se produce la adaptación de los horarios del deporte a las exigencias o prioridades horarias de los mass media, especialmente a la "hora óptima de audiencia" de la televisión.²³

Però un aspecte que també destaca Miguel de Moragas (1994) és com aquesta internacionalització de l'esport a partir dels mitjans de comunicació ha afectat a la societat:

Esta nueva situación afecta también a los aspectos culturales más profundos de las relaciones entre los ciudadanos y el deporte. Se incrementa notablemente el triunfalismo de la victoria, que ahora se magnifica como acontecimiento por lo menos...nacional, pero también aumenta el dramatismo de la derrota.

Conseguir la cuarta o quinta posición en unos Juegos Olímpicos, perder un partido de fútbol, puede llegar a ser vivido como un fracaso...nacional.²⁴

I en aquest nou escenari el periodista, i el periodisme, es troba en una situació totalment desconeguda. L'antiga responsabilitat educativa i informativa dels periodistes queda condicionada per la pèrdua d'autonomia i independència professional que suposa convertir-se en participants del gran espectacle i formar part de grans grups de comunicació corporatius amb interessos molt diversos. Aquesta pèrdua d'autonomia disminueix les possibilitats crítiques dels mitjans respecte a les organitzacions esportives, perquè els grans mitjans de

²³ De Moragas, M. (1994). Deportes y medios de comunicación. Sinergias crecientes. *Telos*, 38, p.60. Recuperat de http://www.quadernsdigitals.net/datos/hemeroteca/r_32/nr_464/a_6270/6270.pdf

²⁴ De Moragas, M. (1994). Deportes y medios de comunicación. Sinergias crecientes. *Telos*, 38, p.60. Recuperat de http://www.quadernsdigitals.net/datos/hemeroteca/r_32/nr_464/a_6270/6270.pdf

comunicació depenen de l'èxit i l'espectacularitat dels esports dels quals han adquirit els drets. Els periodistes han perdut la capacitat de crítica per no entrar en conflicte amb els interessos del mitjà.

Però un factor cabdal per entendre l'ofici del periodista a la nostra època és el temps. Amb els nous suports digitals i Internet, la periodicitat de les notícies és molt més ràpida. La immediatesa del món digital ha fet que el periodista estigui condicionat pel temps que té per fer la seva feina. Mariano Cebrián Herreros (2010), Catedràtic de Teoria i Tècnica de la Informació Audiovisual a la Universitat Complutense de Madrid, ho explica en aquests termes:

Con la introducción de las tecnologías de la información y de la comunicación, podemos decir que una de las claves que ha modificado la visión sobre el periodismo es la vinculación temporal de la información en el ciberperiodismo. Con la actualización continuada de la información, la periodicidad propia de los medios, diaria u horaria, desaparece.²⁵

Per entendre millor la situació del periodisme esportiu a l'actualitat he decidit entrevistar els dos periodistes protagonistes del nostre treball de grau. Ramon Besa i Santiago Segurola donaran la seva visió sobre com és el periodisme esportiu avui en dia i quines són les dificultats més grans que suposa el món digital per l'ofici, així com una visió general de l'ofici del periodisme.

Ramon Besa

Ramon Besa va néixer a un Perafita (Osona), un petit poble de poc més de 400 habitants i des de ben petit ja tenia clar que de gran només volia ser dues coses: o pagès o periodista. Per una banda, el seu pare l'encoratjava a seguir la tradició de treballar el camp, mentre que la seva mare l'animava a marxar de casa i no a no aferrar-se a un sector que ella ja veia que no tenia gaire futur. Finalment la mare se'n va sortir amb la seva i això va permetre que estudiés i es formés sobre el que ell considera la seva vocació: el periodisme. Va estudiar a la Universitat Autònoma de Barcelona. L'any 1978 en plena època post franquista, va sortir el diari local *El 9 Nou*, Ramon Besa va formar part de l'equip fundador amb una colla d'amics que estudiaven junts. Després de

²⁵ Cebrián Herreros, M. (2010) *Desarrollos del periodismo en internet*. p.48-49. Recuperat de https://books.google.es/books/about/Desarrollos_del_periodismo_en_Internet.html?id=kfaiOaVHWZMC&printsec=frontcover&source=kp_read_button&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

treballar a *El 9 Nou* va tenir l'oportunitat de cobrir una vacant a la secció d'esports del diari *Avui*, i d'allà va acabar marxant a *El País*, on dirigeix la secció d'esports a Barcelona i on s'ha consolidat com un dels referents en el periodisme, no tan sols esportiu, de Catalunya i d'Espanya.

Benvolgut senyor Besa, un plaer.

El plaer és meu, molt content de poder ajudar en el que calgui.

Com definiria el periodisme esportiu en un màxim de 15 paraules?

Un gènere agraït perquè permet treure lo millor i lo pitjor d'un periodista.

I si el pot definir amb totes les paraules que vulgui?

El periodisme esportiu no és millor ni pitjor que els altres; a mi no m'agrada dir que sóc periodista esportiu, sinó que sóc periodista. El que passa és que té unes peculiaritats que considero molt importants per a la formació d'un periodista: ajuda a improvisar, a tenir reflexos, a buscar respostes immediates i acostuma a ser un escenari per a experimentar. Jo recomanaria a tothom que passés un any per una secció d'esports i per una agència de notícies: els esports t'ajuden a espavilar i a l'agència aprens a ser anònim.

Quina de les dues definicions prefereix? Per què?

La segona. El periodisme és per a mi una qüestió d'espai i temps, i per tant com més possibilitats tingui, millor.

Quines diferències creu que hi ha entre el periodisme de quan vostè va començar i el d'ara?

Moltes, perquè han canviat les eines i el paper ha perdut valor respecte a les noves tecnologies, a les xarxes. El periodisme tradicional, entès com un ofici, està menys considerat i, en canvi, es valora més la comunicació corporativa. Avui no hi ha temps ni espai, es treballa a un ritme de vertigen i les informacions es dirigeixen més als clients o consumidors que no pas als lectors. Els periodistes estan qüestionats, perquè se suposa que són intermediaris que responen a determinats interessos –més que res pels mitjans en què treballen- i s'imposa la informació ciutadana. Crec que està en crisi el model de negoci i això ho trastoca tot.

Quina ha de ser la virtut principal d'un periodista a l'actualitat?

Vocació, interès, formació, afany de superació i no creure's més important que la notícia. I, al meu entendre, ser una persona decent.

Quins són els condicionants més grans que té un periodista avui en dia?

No té temps ni espai. Les webs mengen les 24 hores del dia i no hi ha treva.

El fet que un diari sigui una empresa i procuri obtenir els màxims ingressos, com afecta el periodisme?

És legítim que vulgui guanyar diners si és una empresa privada; altra cosa és a quins interessos respon. El que s'ha de procurar és ser honest, no confondre ni aparentar ser objectiu.

Si parlem de periodisme esportiu, com valora la situació actual d'aquesta branca del periodisme?

Doncs complicada, perquè el periodisme de club s'ha menjat el periodisme esportiu i el show mediàtic està per sobre del periodisme clàssic.

És el sensacionalisme el pitjor mal que afecta el periodisme esportiu actual? Allò del tot s'hi val...

Una part sí. No em sembla malament el sensacionalisme, sempre que les notícies siguin certes i no es faci trampa. Hi ha gent que domina l'espectacle i ho fa molt bé a la indústria de l'entreteniment, però a mi m'interessa més el periodisme de tota la vida. Els mitjans audiovisuals condicionen molt la informació.

És possible ser periodista esportiu i ser d'un equip alhora?

Depèn del codi ètic que tingui cadascú. No convé amagar que es té simpatia per un determinat club, com també tenen els companys de política una especial tendència per un partit o un altre, però s'ha de ser curós o més encara amb la informació de l'equip o entitat que t'agrada. Pitjor és caure en la autocensura i dissimular. Com tot a la vida, es tracta de trobar el to i la distància justa. El que no m'agrada és el periodisme de bufanda.

Com creu que han influït les xarxes socials en el periodisme esportiu?

Fa que els periodistes ens sentim més fràgils, vulnerables i controlats, i això és bo, però per altra banda, hi ha un periodisme de xarxa que és nociu, dolent,

caspós, que intenta fer mal i destruir periodistes i informacions. No es pot viure només del periodisme de xarxa

Al periodisme esportiu, en els últims temps, es barreja sovint la crònica amb informació barrejada amb opinions personals, potser interessada, sobre el mateix tema. És ètic fer aquest tipus de peces?

El que s'ha de fer és diferenciar els diferents gèneres periodístics, que ara es confonen –no es el mateix una crònica que una informació o una editorial o un reportatge- i saber que una cosa és informar, una altra opinar i una tercera comunicar.

Què no pot permetre mai un periodista i què hauria de fer sempre?

Sóc més minimalista; aquesta és una pregunta massa gran per a mi.

Creu que el periodisme esportiu necessita un canvi de cicle?

No sé si un canvi de cicle, però sí que crec que s'ha de repensar, reactualitzar, refer, i sobre tot intentar encaixar les diferents generacions que ara conviuen i no lliguen als mitjans: la de la memòria que no domina les noves tecnologies; la que domina les tecnologies, però no la memòria; i la intermèdia.

Quin consell li donaria a un estudiant que comença avui mateix la carrera de periodisme?

Que és l'ofici més maco del món, però també el que exigeix més dedicació i paciència.

Gràcies per tot, senyor Besa.

Santiago Segurola

Santiago Segurola va nèixer a Barakaldo un 7 de març de 1957. I quasi trenta anys més tard s'incorporava al diari *El País* on va arribar a ser cap de secció d'esports durant set anys, entre 1999 i el 2006. L'any 2006 va passar a ser redactor en cap de la secció de cultura, càrrec que desenvoluparà durant un any. L'any 2007 Santiago Segurola s'incorpora al diari esportiu *Marca* com a director adjunt i en el qual també escriurà cròniques esportives. Al diari *Marca* hi va treballar durant nou anys fins que el diari va el va acomiadar i va fitxar pel diari esportiu *As* i com a comentarista de partits de futbol als canal de televisió *Bein LaLiga* i *Bein Sports*.

¿Cómo definiría el periodismo deportivo en un máximo de 15 palabras?

El periodismo deportivo consiste en contar bien y rigurosamente cualquier hecho noticioso.

¿Y si lo pudiera definir con todas las palabras que quiera?

Con estas palabras me basta.

¿Con cuál de las dos definiciones se queda? ¿Por qué?

No soy capaz de dividir al periodismo en compartimentos.

¿Qué diferencias cree que hay entre el periodismo cuando usted empezó y el de ahora?

Encuentro dos grandes diferencias: los avances tecnológicos, que han permitido una mayor inmediatez y una difusión más rápida de las noticias, y la debilidad de las grandes empresas periodísticas, incapaces de adaptarse a la revolución tecnológica. Este déficit ha golpeado con dureza a una profesión que se encuentra en un considerable estado de crisis.

¿Cuál tiene que ser la virtud principal de un periodista actualmente?

Las virtudes no cambian ni se pierden con el tiempo: el periodista, en cualquier época, debe mantener un contrato consigo mismo y con los lectores. Es un contrato sencillo: honestidad, profesionalidad y buena información.

¿Cuáles son los condicionantes más grandes que tiene un periodista en la actualidad?

La precariedad económica y el paro galopante empujan a la incertidumbre y al miedo, un terreno que invita a la manipulación y la presión por parte del poder, de cualquier poder.

El hecho que un diario sea también una empresa y procure obtener el máximo de beneficios, ¿cómo afecta al periodismo?

Afecta mucho más que una empresa esté abatida por las deudas y pierda cualquier capacidad de decisión propia.

¿Cómo valora la situación actual del periodismo deportivo?

Nunca ha habido tanta presencia del periodismo deportivo y probablemente nunca se ha visto un nivel tan bajo.

¿Es el sensacionalismo el peor mal que afecta el periodismo deportivo actual? Eso de que todo vale...

El sensacionalismo tiene que ver con una mirada perversa y manipuladora del periodismo, pero tiene raíces en él. Gran parte del periodismo actual está basado en la banalización, la mentira y el jaleo, sin el menor criterio periodístico. Lo califican de espectáculo. En mi opinión es un circo lamentable.

¿Es posible ser periodista deportivo y al mismo tiempo ser de un equipo de fútbol?

Por supuesto que un periodista puede ser hincha de un equipo. Todo el mundo tiene afinidad con un equipo, con un grupo de rock, con un escritor, con una idea política. No somos robots. Otra cosa es actuar como un hincha. Repito que el periodista tiene que obedecer a un contrato con su profesión, y eso pasa por evitarse cualquier tentación forofista.

¿Cómo cree que han influido las nuevas tecnologías y las redes sociales en el periodismo deportivo?

Las nuevas tecnologías le han dado al periodista unas herramientas que hasta hace 20 parecían de ciencia ficción, pero también han rebajado su posición con respecto al lector. Antes la audiencia observaba al periodista como un semi oráculo. Apenas había otra posibilidad que depender del periodista para recibir

información. Le creías o no le creías, pero no había otro canal de contacto con la realidad. Por cada avance tecnológico, la estatura del periodista ha decrecido frente a la del lector, que ha crecido notablemente. Puede encontrar información de forma sencilla, barata y específica. Puede hacerlo con herramientas que le permiten acceder sin problemas a informaciones de escala local, nacional y mundial, sin el clásico periodista intermediario. No hay duda de que es un proceso democratizador, pero la revolución tecnológica también ha impulsado las nuevas dictaduras procedentes de Silicon Valley, los controles gubernamentales, la debilidad de las empresas de comunicación y el éxito de las redes sociales, que en mi opinión no han mejorado el paisaje periodístico. Diría que lo ha empeorado: ha sacado nuestros peores instintos y son un campo abonado para el orwelliano mundo que se adivina.

En el periodismo deportivo, en los últimos tiempos, se mezcla de manera frecuente el género de la crónica con la opinión, quién sabe si interesada, sobre el mismo tema, ¿es ético hacer este tipo de piezas periodísticas?

La crónica siempre contiene una dosis de opinión, ahora y siempre. Lo novedoso no está en la opinión, sino en la falta de credibilidad que se genera en un periodismo que sólo busca la aceptación del poder, especialmente en el fútbol. No se escribe para contar lo que sucede con una mirada propia. Se escribe para recibir el aprecio, aprecio económico en muchas ocasiones, de los poderosos. Antes, los clubes respetaban y hasta temían a la prensa. Ahora, la prensa tiene pánico a los grandes clubes.

¿Qué no puede permitir nunca un periodista y qué tendría que hacer siempre un periodista?

Un periodista tiene que disponer de una conciencia moral que le impida mentir y engañar a los lectores. Cualquier actuación que favorezca la degradación ética le expulsa tácitamente de la profesión.

¿Cree que el periodismo deportivo necesita un fin de ciclo?

El fin de ciclo llegó hace tiempo. El problema es que el nuevo ciclo ha empeorado el paisaje.

¿Qué consejo le daría a un estudiante que empieza hoy mismo la carrera de periodismo?

Mi consejo es muy simple: si de verdad le gusta el periodismo, persista. Encontrará una profesión hermosa y necesaria para la sociedad, a pesar de la crisis y de la debilidad que se respira en la profesión. La reacción de buena parte de la prensa estadounidense a la elección de Trump indica lo importante que es el periodismo, por dormido que estuviera en los últimos años. Trump es muy posible con un mal periodismo y el twitter como bandera, pero resulta más improbable con un periodismo riguroso.

Gracias por todo señor Seguro.

La Illegibilidad

Llegir és un procés complicat i difícil de definir. La lectura ha estat estudiada des de molts punts de vista: psicològic, pedagògic, sociològic, literari, filosòfic, etc. La lectura és un dels fets més importants de la història de la humanitat i actualment també és una de les assignatures bàsiques de tots els currículums escolars arreu del món. El gran pedagog soviètic Ekonin (1963) definia així la lectura:

La lectura es la reconstrucción de las formas sonoras de una palabra, sobre la base de su representación gráfica. El que, independientemente del nivel de comprensión de las palabras, pueda recrear correctamente su forma sonora es capaz de leer.²⁶

En aquesta concepció de la lectura a la qual no es té en compte, però, en cap moment la comprensió del text per part del lector. Segons Charles Fries (1962), en canvi, “aprender a leer es desarrollar un abanico amplio de respuestas habituales ante un determinado conjunto de signos gráficos”.²⁷

En aquesta segona definició s’assenyala que el lector és capaç de llegir i comprendre un text quan pot entendre el significat que té el text que està llegint. El sentit del text està, doncs, en les paraules que el lector està llegint i que el lector ha de saber desxifrar. El concepte global l’explica molt bé el professor de la Universitat d’Arizona, Kenneth Goodman (1985):

Reading is a psycholinguistic guessing game. It involves all interaction between thought and language. Efficient reading does not result from precise perception and identification of all elements, but from skill in selecting the fewest, most productive cues necessary to produce guesses which are right the first time. The ability to anticipate that which has not been seen, of course, is vital

²⁶ Elkonin, D.B. (1963). The psychology of mastering the elements of reading. En B. Simon, J. Simon, *Educational Psychology in the U.S.S.R.* (p.165-286) London: Routledge/Thoemmes Press.

²⁷ Fries C. (1962). Linguistics and reading. *Bulletin of the Orton Society*, vol. 14 (núm. 1), p. 96-97. doi <https://doi.org/10.1007/BF02928398>

in reading, just as the ability to anticipate what has not yet been heard is vital in listening.²⁸

Cal deixar clar que el que diré a continuació sobre la llegibilitat són petits apunts introductoris del tema perquè el seu abast és immens. L'objectiu és donar un marc referencial del concepte de llegibilitat dels textos escrits, que és realment el que ens interessa pel treball.

La llegibilitat és l'eix bàsic d'aquest estudi, és el factor determinant per confirmar les hipòtesis del treball i extreure les conclusions. Analitzar la llegibilitat de les cròniques de Ramon Besa i Santiago Segurola és el motiu pel qual es va començar aquesta anàlisi. Primer de tot, però, cal definir què és la llegibilitat. Segons l' Institut d'Estudis Catalans la llegibilitat és "Qualitat de llegible"²⁹. Si mirem el diccionari de la Real Academia Española de la Lengua hi trobem les definicions següents:

Legibilidad

1. f. Cualidad de lo que es legible.³⁰

Legible (Del lat. *legibilis*).

1. adj. Que se puede leer.³¹

Leer (Del lat. *legere*).

1. tr. Pasar la vista por lo escrito o impreso comprendiendo la significación de los caracteres empleados.
2. tr. Comprender el sentido de cualquier otro tipo de representación gráfica. Leer la hora, una partitura, un plano.
3. tr. Entender o interpretar un texto de determinado modo.
4. tr. En las oposiciones y otros ejercicios literarios, decir en público el discurso llamado lección.
5. tr. Descubrir por indicios los sentimientos o pensamientos de alguien, o algo oculto que ha hecho o le ha sucedido.

²⁸ Goodman, K.S. (1985). Reading: A Psycholinguistic Guessing Game. En H. Singer, R.B. Ruddell. *Theoretical models and the processes of reading* (3rd ed., p.260). Newark: International Reading Association.

²⁹ Llegibilitat (s.d.). En *Institut d'Estudis Catalans: Diccionari de la llengua catalana* (Segona edició). Recuperat de <http://dlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=llegibilitat&operEntrada=0>

³⁰ Legibilidad (s.d.). En *Diccionario de la lengua española* (Edición del Tricentenario). Recuperat de <http://dle.rae.es/?id=N4R9Swe>

³¹ Legible (s.d.). En *Diccionario de la lengua española* (Edición del Tricentenario). Recuperat de <http://dle.rae.es/?id=N4WdsDV>

6. tr. Adivinar algo oculto mediante prácticas esotéricas.
7. tr. Descifrar un código de signos supersticiosos para adivinar algo oculto.
8. tr. p. us. Dicho de un profesor: Enseñar o explicar a sus oyentes alguna materia sobre un texto.³²

Si consultem la pàgina WordReference.com veurem que la llegibilitat és la “capacitat o possibilitat de ser llegit, per la seva claredat”.³³ Si consultem alguns dels teòrics de la llengua trobem altres definicions més extenses i que ens poden donar una idea més àmplia del concepte. Tot seguit veurem alguns exemples de definicions de llegibilitat:

François Richaudeau (1976) defineix així la llegibilitat:

La ciencia de la legibilidad constituye el análisis de contenido tanto tipográfico como lingüístico. La legibilidad es la utilización de caracteres tipográficos lo más adecuadamente posible, la disposición de las frases en la página, la arquitectura tipográfica, la colocación en la página, así como la estructura lingüística y semántica de esas mismas frases, más o menos apropiadas a una lectura rápida y a una buena memorización.³⁴

La legibilidad constituye uno de los campos más importantes de una comunicación eficaz, así como uno de los peor conocidos. Toma sus principios tanto de la lingüística (elección de vocablos y estructura de las frases) como de la psicología experimental (naturaleza y selección de los códigos).³⁵

Segons Ignacio Mota (1988), en canvi, la llegibilitat és:

Condición imprescindible para que la composición de un texto impreso invite a la lectura y haga fácil su comprensión. También, las informaciones

³² Leer (s.d.). En *Diccionario de la lengua española* (Edición del Tricentenario). Recuperat de <http://dle.rae.es/?id=N3m3mKb>

³³ Legibilidad (2005). En *Word Reference: Diccionario de la lengua española*. Recuperat de <http://www.wordreference.com/definicion/legibilidad>

³⁴ Richaudeau, F.(1976). *La Lisibilité*. Paris: Retz.

³⁵ F. Richadeau, *Los secretos de la comunicación eficaz*. Bilbao: Ediciones Mensajerp, 1976, p. 27

que posee el lector para interpretar el texto de la manera más completa posible.³⁶

La definició de llegibilitat que ofereix Lyman Bryson (1949) destaca per la seva claredat i la seva concisió:

Readability covers three of the reading: comprehensibility, transparency (clarity) and attraction (which arouses interest, encouragement or incitement). Of these three qualities, only comprehensibility can be the object of an investigation with significant and measurable results.³⁷

Amb les definicions que hem vist ara podem dir que la lectura és un fenomen molt complex i que l'anàlisi de la llegibilitat dels textos escrits estudia només un dels molts elements que condicionen la lectura. La llegibilitat, com bé hem vist, és un concepte definit de maneres moltes diverses, però cal diferenciar entre dos tipus de llegibilitat. Primer hi ha la llegibilitat tipogràfica, que és la que ve condicionada per la grandària, la forma i el disseny dels caràcters escrits al text. No tindrem en compte aquest tipus de llegibilitat en el present treball. I en segon lloc, la llegibilitat lingüística, que és la que ve condicionada per les construccions gramaticals del text, és a dir, la facilitat a l'hora de captar i entendre les idees que el text vol transmetre. L'anàlisi d'aquest treball es basarà únicament i exclusivament en analitzar la llegibilitat lingüística dels textos de Ramon Besa i Santiago Segurola.

Els estudis teòrics sobre la llegibilitat utilitzen fórmules matemàtiques per avaluar la dificultat de lectura i comprensió d'un text. Les fórmules que es varen desenvolupar en els inicis eren per la llengua anglesa i són un producte típic de la cultura nord-americana del segle XX. En general, la majoria de les fórmules de llegibilitat parteixen de la hipòtesi que un text és més fàcil d'entendre i de llegir si les paraules i les frases que té són més curtes. Un exemple és la taula

³⁶ De la Mota, I. H. (1988) *Diccionario de la Comunicación: Tele, Publicidad, Prensa y Radio*. (Vol. 2). Madrid: Ediciones Paraninfo.

³⁷ Lyman, H.B. (1949). Flesch count and readership of articles in a midwestern farm paper. *Journal of Applied Psychology*, vol. 33 (1), p.78-80. doi <http://dx.doi.org/10.1037/h0059799>

següent, citada per Ramon Barnils a la seva tesi doctoral i que va utilitzar a l'article "Vint normes per al català periodístic (Segons Ramon Barnils)"³⁸:

6. Nombre de mots per frases, segons l'American Press Institute:

Mots de la Frase	Comprensió lectora
20	90%
23	70%
27	60%
30	39%
33	31%

Això no obliga a escriure frases curtes. Però avisa que, com més llarga és, més atenció s'ha de posar a escriure-la amb claredat, concreció i senzillesa

És a dir, la comprensió i l'atenció que requereix el text està relacionada amb la llargària de la frase i dels mots. Un autor que explica d'una manera original com un text crea ritme i és entenedor a partir de la llargada de les seves frases és Gary Provost (1985):

This sentence has five words. Here are five more words. Five-word sentences are fine. But several together become monotonous. Listen to what is happening. The writing is getting boring. The sound of it drones. It's like a stuck record. The ear demands some variety. Now listen. I vary the sentence length, and I create music. Music. The writing sings. It has a pleasant rhythm, a lilt, a harmony. I use short sentences. And I use sentences of medium length. And sometimes when I am certain the reader is rested, I will engage him with a sentence of considerable length, a sentence that burns with energy and builds with all the impetus of a crescendo, the roll of the drums, the crash of the cymbals--sounds that say listen to this, it is important.³⁹

El periodista italià Indro Montanelli (1909-2001), una de les figures cabdals de la premsa italiana del segle XX, no estava, però, massa d'acord amb l'aplicació mecànica dels índexs de llegibilitat:

³⁸ Torra, Q. (2016). Vint normes per al català periodístic (segons Ramon Barnils). *Núvol: Diari digital de cultura en català*. Recuperat de

<http://www.nuvol.com/noticies/vint-normes-per-al-catala-periodistic-segons-ramon-barnils/>

³⁹ Provost, G. (1985). *100 Ways To Improve Your Writing: Proven Professional Techniques for Writing With Style and Power*. p.57. Recuperat de <https://www.pdf-archive.com/2016/07/22/100-ways-to-improve-your-writing/100-ways-to-improve-your-writing.pdf>

Yo no estoy de acuerdo con esas pruebas de legibilidad. [...] Yo, como supone mi comunicante, no me he sometido nunca a las pruebas de legibilidad ni nunca he contado las palabras de las que se compone cada una de mis frases. El criterio en que me inspiro es este: cuando la frase se alarga, paro de escribir, porque eso significa que no estoy inspirado.⁴⁰

Segons Indro Montanelli, el secret de tot plegat no era pas fixar-se en els índexs, sinó fer frases que no fossin llargues perquè fossin més entenedores. Montanelli creia que aquestes lleis eren massa complicades, i que pagava més la pena esforçar-se a escriure frases curtes.

Però si ens endinsem més en la llegibilitat dels textos escrits cal destacar la figura de Rudolph Franz Flesch (1911-1986), ja que ha estat el personatge més influent en el desenvolupament de les fórmules d'anàlisi de la llegibilitat. La seva fórmula "Reading Ease Score (RES), creada l'any 1956, que podem veure a continuació, ha estat la més important.

$$RES = 206.835 - 0.846 WL - 1.015 SL$$

Essent WL la mitjana de la llargària de les paraules del text, mesurada en nombre de síl·labes cada 100 paraules, i SL la mitjana de la llargada de les frases per cada 100 paraules d'un text escrit. Aquesta fórmula, com bé s'ha dit abans, és possiblement la més important i coneguda de la història de la llegibilitat.

A la premsa espanyola, les primeres fórmules d'anàlisi de la llegibilitat apareixen als anys 50. Cal fer constar, però, que hi ha hagut diversos intents de validació i modificació de la fórmula RES de Flesch perquè consideraven que no era prou precisa:

- Fórmula de Llegibilitat de Fernández-Huerta (1959) en el camp de la didàctica.
- Fórmula de perspiciuïtat de Szigriszt-Pazos (1993) en el camp del periodisme.
- Treballs de Pablo Simón (1993) o García-López (1999) en el camp de la salut.

⁴⁰ Indro Montanelli, "Leyes escritas por periodistas", *La Vanguardia* (01/07/1998)

La validació de la fórmula RES de Flesch realitzada per Szigriszt-Pazos és sens dubte la que s'ha de considerar de referència actual per les llengües espanyola i catalana. Encara que l'autor la denomina "Fórmula de Perspicuïtat", el nom que ha rebut acadèmicament ha estat el d'Índex de Llegibilitat de Flesch-Szigriszt-Pazos.

Per fer l'anàlisi de llegibilitat dels textos de Ramon Besa i Santiago Seguro la s'han utilitzat 3 fórmules de llegibilitat per veure els diferents resultats i valorar-ne les diferències. Les fórmules utilitzades són les que s'expliquen a continuació:

- Índex de Llegibilitat Flesch – Huerta

Aquest índex és una adaptació de la fórmula original de Flesch que va fer Fernández Huerta, mestre i pedagog espanyol, especialista en el camp de la didàctica experimental. L'any 1959 Fernández Huerta va proposar aquesta adaptació i per fer-ho va utilitzar els mateixos factors que la fórmula de Flesch, però canviant la seva ponderació. Ell va anomenar "lecturabilitat" al resultat del seu índex, que té la fórmula següent:

$$206,84 - (60 \times P) - (1,02 \times F)$$

P= número de síl·labes cada 100 paraules

F= número de frases cada 100 paraules

Però, com és lògic, també cal una taula que digui com s'interpreten els resultats obtinguts a partir de l'índex Flesch-Huerta:

VALORS	GRAU DE COMPRENSIÓ
90-100	Molt fàcil
80-90	Fàcil
70-80	Bastant fàcil
60-70	Normal (per un adult)
50-60	Bastant difícil
30-50	Difícil
0-30	Molt difícil

Taula 1. Taula d'interpretació dels resultats de la fórmula RES de Flesch adaptada por Fernández-Huerta

- Índex de Llegibilitat Flesch-Huerta-Winzeler

L'índex de Llegibilitat Flesch-Huerta-Winzeler és l'adaptació més recent, feta l'any 2011, de la fórmula Flesch Huerta per part de la lingüista Elyssa Winzeler ja que ella argumentava que la fórmula Flesch-Huerta tenia un error. Segons Elyssa Winzeler si el nombre de paraules augmentava, com és lògic, el resultat disminuïa. Però si la mostra de cent paraules augmenta, vol dir que les paraules que hi ha són més curtes. Això hauria de fer que el resultat augmentés i no que disminuís.

- Índex de Llegibilitat Flesch-Szigriszt-Pazos. Aquesta és una variació de la fórmula de Flesch desenvolupada per Francisco Szigriszt Pazos l'any 1993 a la seva tesi doctoral.⁴¹

$$IFSZ = 206.835 - 62.3 S/P - P/F$$

S= síl·labes totals
P= número de paraules
F= frases del text

Per l'índex de llegibilitat Flesch-Szigriszt-Pazos també hi ha una taula per interpretar-ne els resultats.

VALORS	GRAU DE COMPRENSIÓ	TIPUS DE PUBLICACIÓ
>80	Molt fàcil	Historietes
65-80	Bastant fàcil	Novel·les d'èxit
55-65	Normal	Prensa general, premsa esportiva
40-55	Una mica difícil	Divulgació científica, premsa especialitzada
0-40	Molt difícil	Especialitzada (universitària, científica)

Taula 2. Taula d'interpretació dels resultats de la fórmula RES de Flesch adaptada por Szigriszt-Pazos.

⁴¹ Szigriszt Pazos, F. (1993). *Sistemas Predictivos de Legibilidad del mensaje escrito: fórmula de perspicuidad*, p.247 (Tesi Doctoral). Recuperat de <http://biblioteca.ucm.es/tesis/19911996/S/3/S3019601.pdf>

Abans de mostrar els resultats del treball, cal conèixer quins són els coneixements dels dos autors sobre la llegibilitat i quins han estat els seus referents a l'hora d'escriure i formar el seu discurs.

Ramon Besa

Quins són els seus referents pel que fa a l'escriptura?

Molts i diferents. Sóc un consumidor de premsa i llegeixo tot el que puc. M'agraden des dels clàssics com Antoni Vilà Bisa, Josep Maria Planes, Manolo Vázquez Montalbán, Ibáñez Escofet, Julián García Candau, Antonio Valencia. Sempre rellegeixo les cròniques taurines de Joaquín Vidal. No em perdo cap article de Santiago Seguro, per a mi el periodista que va canviar l'estil del periodisme esportiu a partir de les pàgines d' *El País*. I també m'agraden periodistes esportius com David Torras, Marcos López, José Sámano, Diego Torres. Figures com Enric González o Manuel Jabois. I, és clar, llegeixo des de novel·la negra a Josep Pla, o ara autors com Javier Cercas, David Trueba. I he estat molt autodidacte.

Com considera vostè que va aprendre a escriure? Quins són els autors, esportius o no, que han influït més en la seva carrera com a periodista i el motiu.

Em remeto a la anterior pregunta. He estat força autodidacte. Vaig aprendre molt al Seminari de Vic, on vaig estudiar cinquè i sisè de Batxillerat amb un professor de literatura que es deia Subirana, el Subi. Ell va influir tant com Seguro.

Té en compte el nombre de paraules per frase que utilitza quan escriu?

No

Coneixia aquesta estadística de l'*American Press Institute* que Ramon Barnils va publicar en un article al *Núvol*? Hi està d'acord?

No. No la coneixia. Em sembla interessant, però per a mi no és el mateix escriure una crònica que un article d'opinió o un reportatge. Les cròniques, per exemple, s'han

6. Nombre de mots per frases, segons l'*American Press Institute*:

Mots de la Frase	Comprensió lectora
20	90%
23	70%
27	60%
30	39%
33	31%

Això no obliga a escriure frases curtes. Però avisa que, com més llarga és, més atenció s'ha de posar a escriure-la amb claredat, concreció i senzillesa

d'enviar tant bon punt ha acabat el partit, i a vegades, abans fins i tot: no tinc temps de comptar paraules ni frases; prou faig si aconseguixo arribar a temps. No tinc una recepta. I és evident que com més llarga és una frase, més atenció s'ha de posar a l'hora d'escriure-la, però no sempre s'hi és a temps, depèn del temps i de les circumstàncies i molt més en el cas d'esports, en què anem sempre contra el rellotge.

Un dels paràmetres del meu estudi és veure a partir d'una mostra de 100 articles seus, la mitjana de paraules per frase que utilitza. S'atreveria a dir amb un número aproximat quin creu que serà el resultat?

Doncs no. Em preocupa a vegades forçar el llenguatge, arrossegar la frase, estirar-la massa això sí. De fet, una de les coses que m'agrada i recomano a la secció es imprimir el text i llegir-lo en veu alta; si és comprensible, si no quequeja, si té musicalitat, vol dir que funciona, i si t'entrebanques mal senyal. Però això no sempre es pot fer, a la premsa esportiva i molt menys amb les noves tecnologies.

Coneix els índexs de llegibilitat Flesch-Huerta, Flesch-Huerta-Winzeler o l'escala Inflesz?

No

Bàsicament són índexs que mesuren la llegibilitat de textos a partir de fórmules basades en la llargada de les frases i de les paraules utilitzades. Creu en aquest tipus de coses per mesurar la llegibilitat d'un text?

Mai m'havia aturat a pensar sobre la llegibilitat d'un text. Ho faré a partir d'ara, sempre que no em condicioni massa. A vegades estem massa pendents del que pensen de nosaltres, d'escriure perquè ens llegeixin, en lloc d'escriure el què veiem i pensem. I crec que s'haurien de tenir en compte les dues coses.

Quin creu que és el mètode de l'èxit, si se'n pot dir així, que un periodista ha de tenir en compte per intentar escriure bé?

No sé qui té la patent per dir qui escriu bé o no, o és més llegit o menys. Entenc que per escriure bé s'ha llegir molt, s'ha de reescriure més, s'ha de contrastar el que s'ha escrit per veure què t'has perdut o no sabies; és un procés complex. I el text no sempre surt bé; n'hi ha de bons i de dolents, de ben escrits i de mal

escrits, per un mateix periodista: depèn de moltes circumstàncies; a vegades també personals .

Està associat escriure bé amb tenir èxit com a periodista? O no sempre aquestes dues coses van lligades?

El pitjor que li pot passar a un periodista es pensar que té èxit, i que això li dóni un atac d'importància o be d'estil. Els atacs d'estil són molt perillosos. Es pot tenir una manera d'escriure, però no forçar el llenguatge (com deia abans) ni adornar-se o bé omplir el buit. El més difícil es escriure bé, senzill, perquè ho entengui tothom. No fer periodisme per periodistes.

Vostè intenta fer la primera frase i l'última dels seus textos més curta i directa?

Sóc conscient que per a una bona trama, si entenem que un text ha de tenir nus, la primera i la darrera frase han de tenir força, però no sempre s'aconsegueix. I depèn també del tema.

Per quin motiu?

Has d'intentar que el lector no deixi el text a la primera frase i si va de dret a l'última, si està bé, farà que vagi a la primera.

Com creu que hauria de ser la crònica o text esportiu perfecte?

Doncs no ho sé. Tal vegada seria aquella que explica i contextualitza el que ha passat i els motius. El que no es pot fer és convertir un breu en una notícia. Vull dir que el periodisme esportiu tendeix a l'exageració, sovint es massa banal i mai no penalitza. Ara mateix per a mi hi ha un greu problema: ja no es fa periodisme esportiu, sinó que fem periodisme de club: a veure qui en sap més o defensa millor el Barça, o el Madrid. Funciona com un culebrot: el Barça és el protagonista, l'Espanyol és el veí i el Madrid, l'enemic. I a Madrid, igual. Parlem de guanyadors i perdedors, d'èxit o fracàs, sense tenir en compte els condicionants.

Ja anem acabant... considera que la seva escriptura té certa tècnica de càlcul matemàtic o que escriu de forma totalment natural?

No sé si és totalment natural, però una gran part sí. Jo aplico la certa tècnica del càlcul matemàtic quan, si tinc temps, miro que hi hagi una certa musicalitat, cadència, però sovint no puc.

I per últim, valori la figura de Santiago Seguro.

Es el meu referent periodístic. Ell va aconseguir que la secció d'esports del diari *El País* es convertís durant un temps en un referent per la qualitat dels texts, la visió panoràmica de l'esport, la diversificació de la redacció. Ens va marcar a tota una generació. Aquell periodisme avui ja no es fa. Avui és una altra història, una altra idea, unes eines diferents i una mirada massa ràpida i curta, al meu entendre.

Gràcies mestre.

Santiago Seguro

¿Cuáles son sus referentes si hablamos de escritura? Los que le han ayudado a escribir como lo hace.

Empecé leyendo a Julio Verne y a varios periodistas de Bilbao que se ocupaban de la información deportiva: José María Múgica, Tutor Larrea, José Ramón Basterra, Julián de Sollube, etc. Me encantaba leer sus artículos. En cuanto a mis gustos literarios, son bastante simples: la clásica novela negra americana, Italo Calvino y algunos historiadores, particularmente Tony Judt.

¿Cómo considera usted que aprendió a escribir? Que autores, deportivos o no, cree que influyeron más en su carrera como periodista y por qué motivo.

Aprendí a escribir leyendo periódicos desde que era un crío. Lo aprendí de mi padre y mi hermano mayor, dos lectores obsesivos. Muy pronto comencé a buscar *L'Equipe* por donde podía. Me suscribí con apenas 20 años a *Sports Illustrated*, la revista más importante que ha habido en el ámbito del deporte, con varios periodistas excepcionales, como Frank Deford, recientemente fallecido, Curry Kirkpatrick, William Nack, Kenny Moore -mi favorito en atletismo-, o Jack McCallum, uno de los grandes especialistas en la NBA. En España, me gustaban las crónicas de Antonio Valencia en el *Marca* y las informaciones de Pedro Escamilla relacionadas con el atletismo. En la prensa inglesa disfrutaba con Hugh McIlvanney en el *Observer*, Simon Barnes en el *Times*, el primer Nick Hornby en *The Independent*, Richard Williams en *The Guardian* y muy especialmente Pat Butcher, mi favorito indiscutible en el mundillo del atletismo. Entre los italianos siempre he destacado a Gianni Brera, Candido Cannavó y Gianni Mura.

¿Tiene en cuenta el nombre de palabras por oración que utiliza cuando escribe?

No tengo en cuenta el número de palabras por oración, pero tiendo a escribir frases cortas.

¿Conocía esta tabla del *American Press Institute* que Ramon Barnils publicó en su tesis doctoral? ¿Está de acuerdo con ella?

No conozco la tabla a la que te refieres. No puedo opinar sobre su criterio. No soy partidario de las frases largas, ni de las oraciones subordinadas. Creo que la claridad es decisiva.

Uno de los parámetros de mi estudio es observar a partir de una muestra de 100 artículos suyos, la media de palabras por oración que utiliza. ¿Se atrevería a dar un número aproximado sobre cuál cree que será el resultado?

¿18?

¿Conoce los índices de legibilidad Flesch-Huerta, Flesch-Huerta-Winzeler o la escala Inflesz?

No conozco los índices de legibilidad que me comentas.

(Si la respuesta es no) Básicamente, son índices que miden la legibilidad de los textos a partir de fórmulas basadas en lo largas que sean las oraciones y las palabras utilizadas. ¿Cree en este tipo de fórmulas para medir la legibilidad de un texto?

Ni creo, ni descreo en estas tablas. Hay periodistas que utilizan frases cortas y no se les entiende. Hay periodistas de frases largas, pero eficaces y bien estructuradas, que son magníficos.

¿Cuál cree que es el método del éxito, si se puede llamar así, que un periodista debe tener en cuenta para intentar escribir bien?

Dudo que actualmente el secreto de un periodista sea escribir bien. Hay factores más importantes en estos tiempos, y muchos de ellos me desagradan. Tampoco hay un metro patrón para definir la buena escritura. Lo importante es qué decir y justificarlo con un buen texto. Se confunde muchas veces la retórica y el sobreestilo con la buena escritura. Creo que cada frase debe justificar la anterior y la siguiente, sin que se note. Tiene que ser una escala casi invisible. No es fácil. Diría que es bastante angustioso.

¿Está relacionado escribir bien con tener éxito como periodista? ¿ O No siempre van de la mano?

Apenas hay relación entre escribir bien y el éxito, y menos en estos tiempos, donde se impone la trivialidad.

¿Usted intenta hacer la primera y la última oración de sus textos más corta y directa?

Intento que quede claro lo que voy a contar en un artículo, y lo hago desde el principio. No es una cuestión del número de palabras.

¿Cómo cree que tendría que ser la crónica o pieza deportiva perfecta?

Lo más parecido a una pieza perfecta es aquella que contiene todos los elementos informativos y estilísticos que la convierten en imperecedera. Sirve para todas las generaciones.

Ya vamos acabando... ¿Considera que su escritura tiene cierta técnica de cálculo matemático o que es totalmente natural?

No hay cálculo matemático en mi manera de escribir. Responde a mi manera de ser, de pensar y, sobre todo, de respirar. No soy un periodista de largo aliento. Por eso no puedo escribir libros, ni reportajes extensos. Prefiero la distancia corta.

Y por último, valóreme la figura de Ramón Besa.

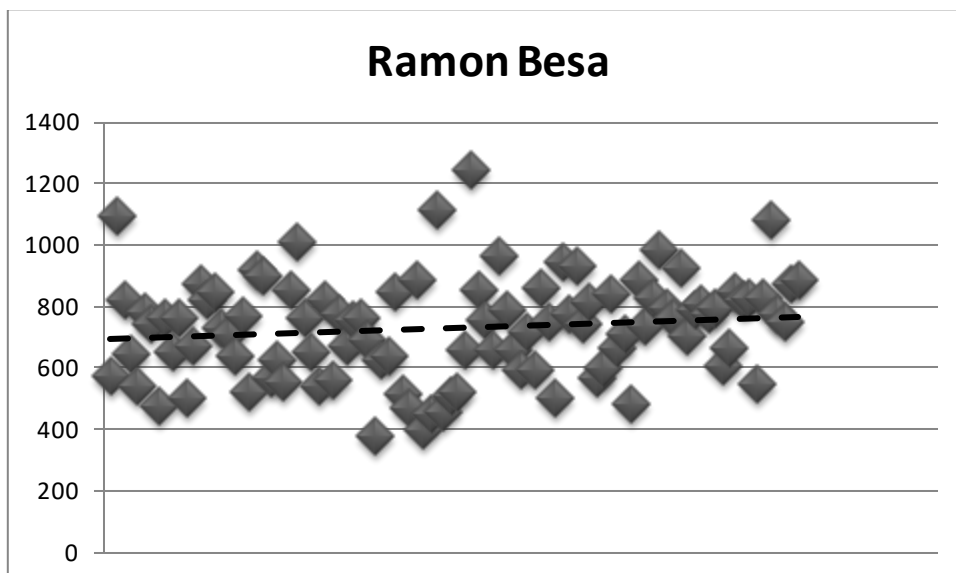
Ramón Besa es sin duda el periodista deportivo más importante de Cataluña y, por extensión, de España. Nadie ha metabolizado mejor y con más profundidad el universo del Barça. Ahí no admite comparación. Por lo demás, hemos sido compañeros durante más de 20 años. Siempre le he admirado.

Gracias maestro.

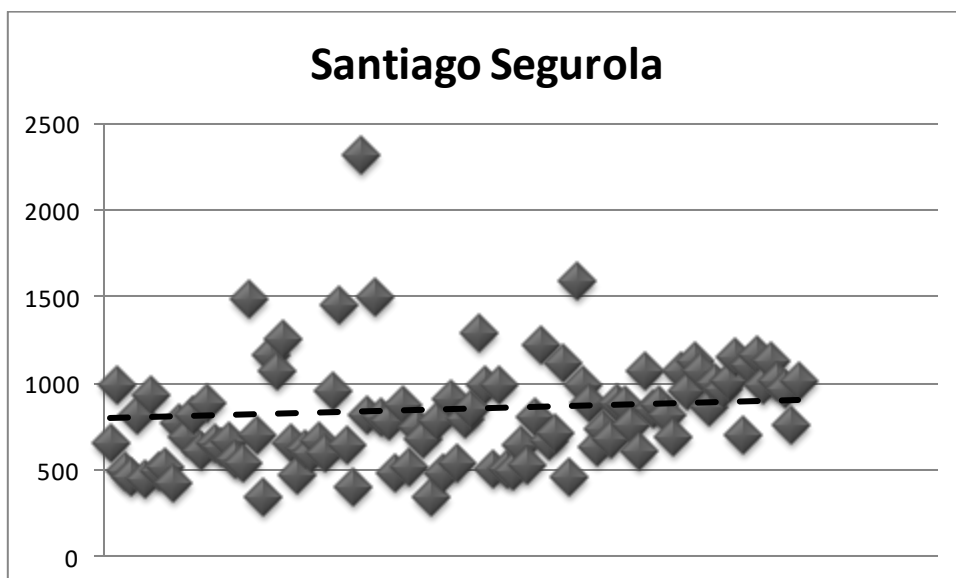
Resultats

Tot seguit s'exposaran els resultats de les estadístiques elaborades per a aquesta anàlisi.

Paraules per article

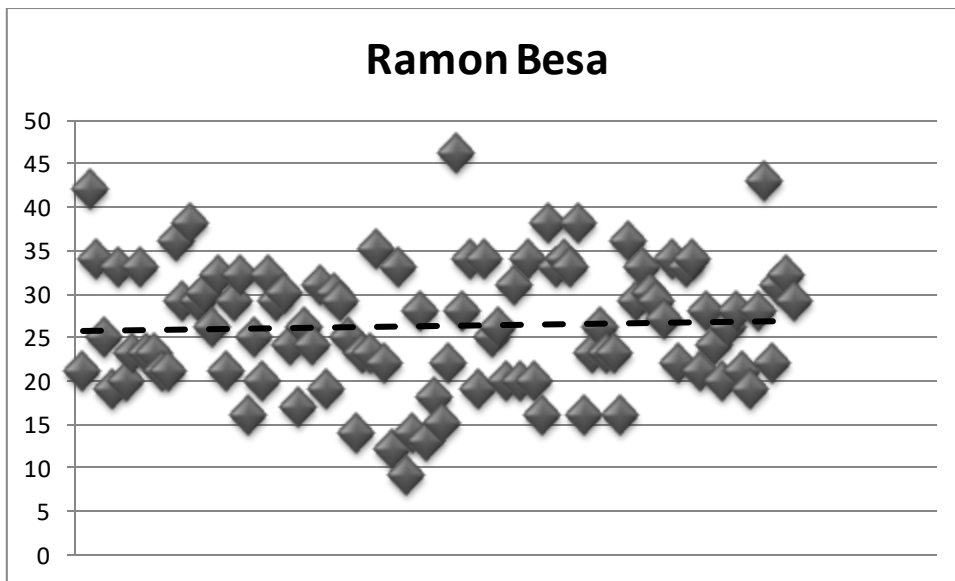

La mitjana de paraules utilitzades en els cent articles analitzats de Ramon Besa és de 692 paraules per article.

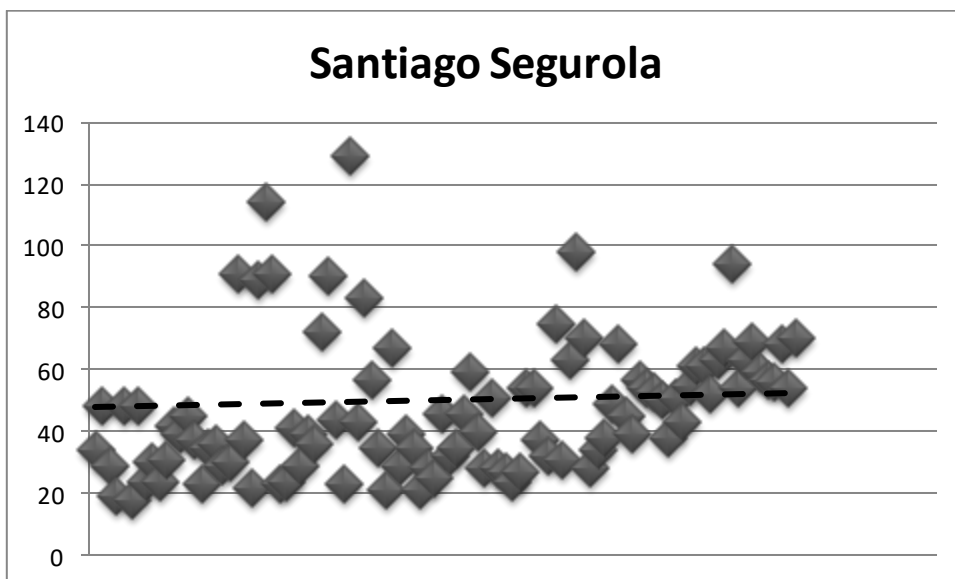

La mitjana de paraules utilitzades en els cent articles que s'han analitzat de Santiago Seguro és de 819 paraules per article.

Frases per article

La mitjana de frases per cada article de Ramon Besa és de 26 frases.

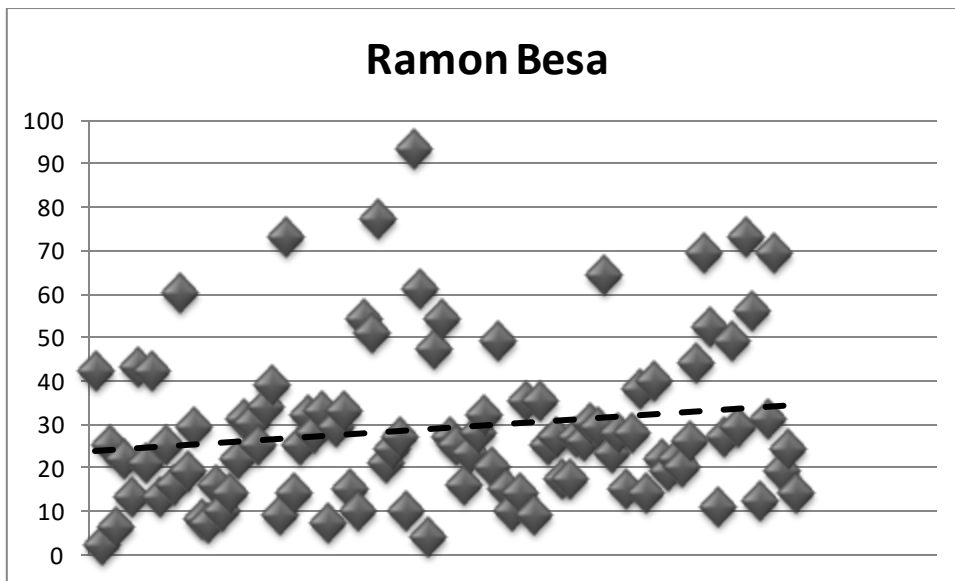

La mitjana de frases per cada article de Santiago Segurolo és de 47 frases.

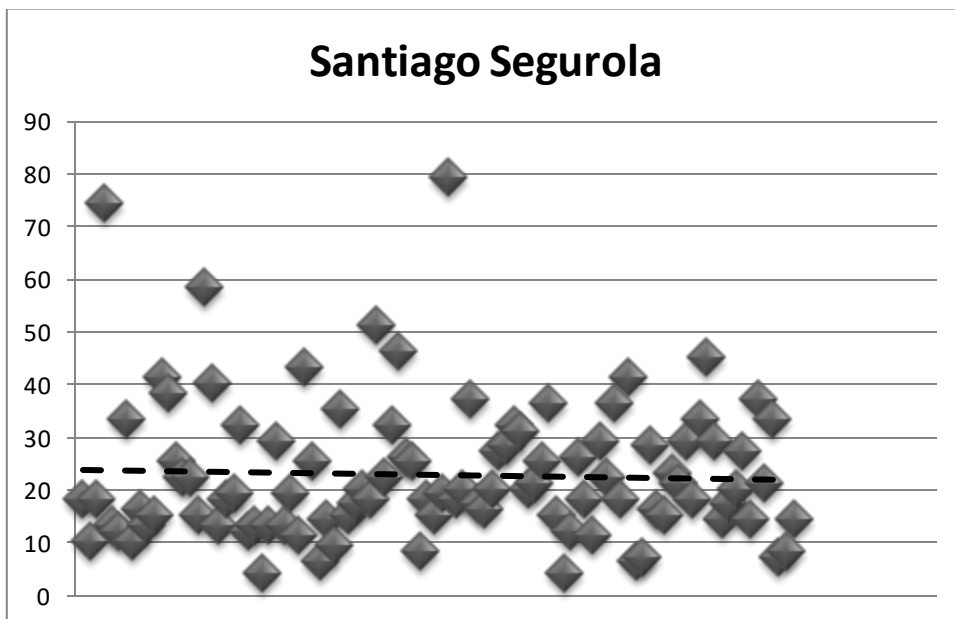
Paraules per frase

Amb l'estadística realitzada s'ha calculat la mitjana de paraules per frase de cada autor. El resultat ha estat que Ramon Besa té una mitjana de 28 paraules per cada frase i que la mitjana de paraules per frase de Santiago Segurolo és de 18 paraules, que és just la mitjana que S. Segurolo s'imagina en l'entrevista que li vaig fer a propòsit d'aquesta qüestió.

Paraules de la primera frase de cada article

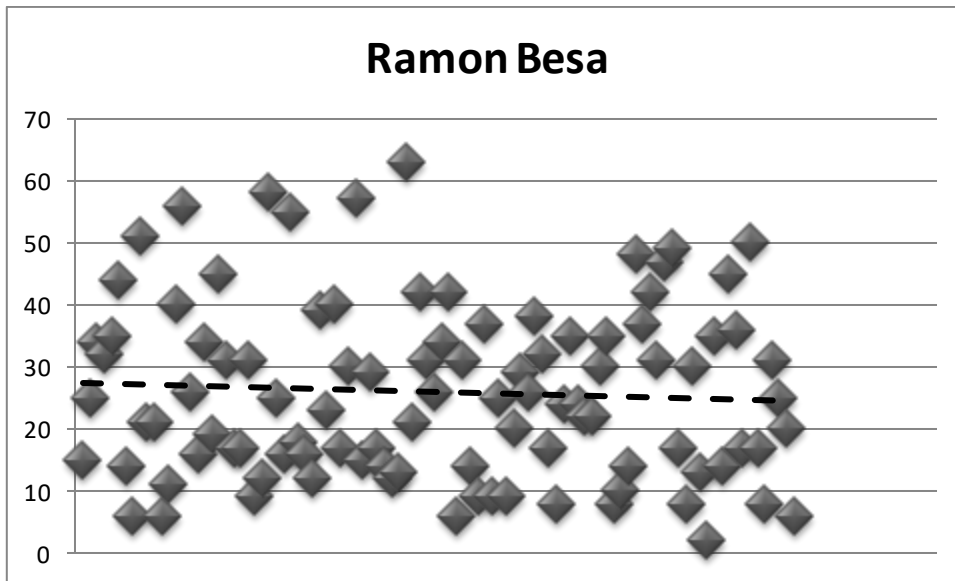

La mitjana de paraules que utilitza Ramon Besa a la primera frase dels articles és de 29 paraules.

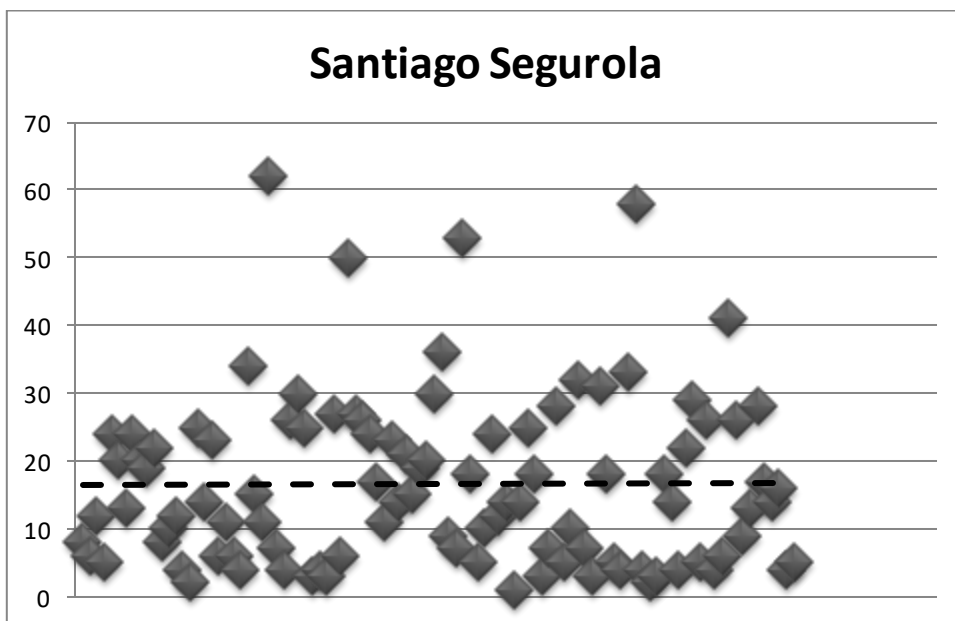

La mitjana de paraules que utilitza Santiago Segurola a la primera frase dels articles és de 23 paraules.

Paraules de l'última frase de cada article

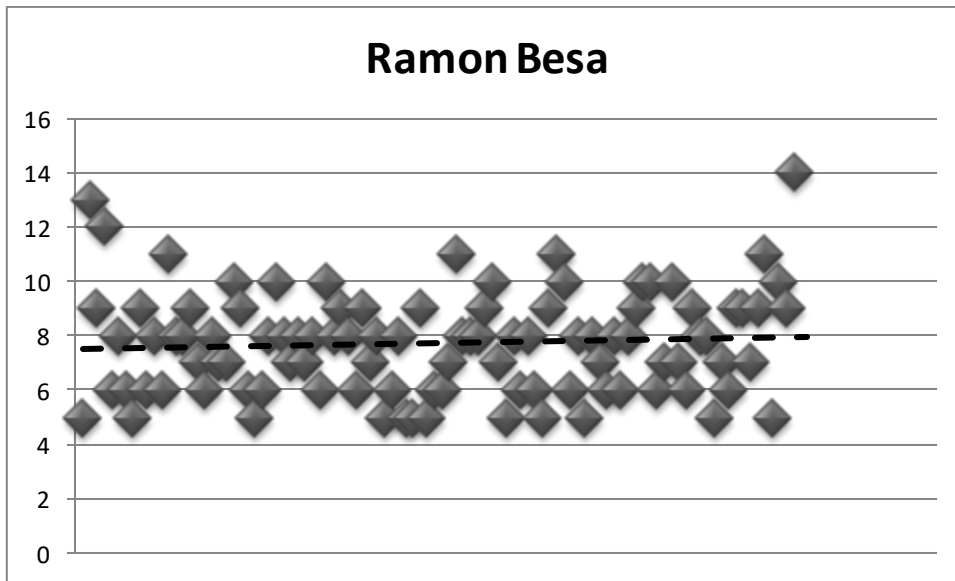

La mitjana de paraules que utilitza Ramon Besa a l'última frase dels seus articles és de 26 paraules.

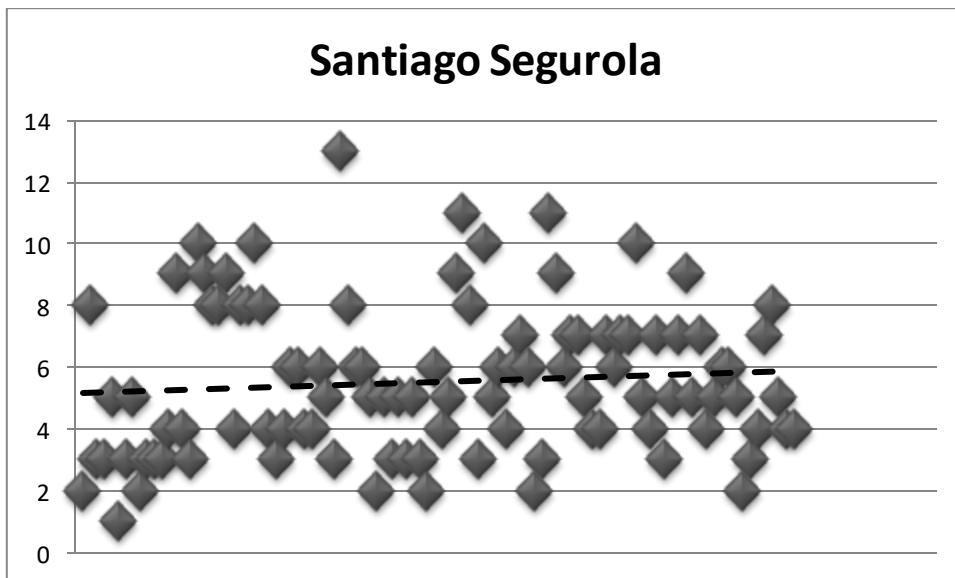

La mitjana de paraules que utilitza Santiago Segurola a l'última frase dels seus articles és de 17 paraules.

Paràgrafs per cada article

La mitjana de paràgrafs per cada article d'en Ramon Besa és de 8 paràgrafs.

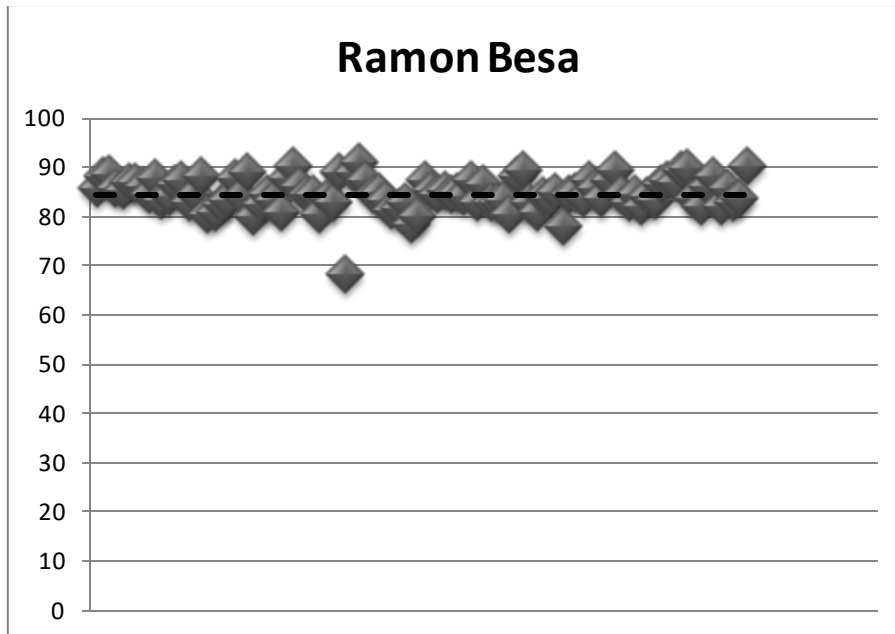
La mitjana de paràgrafs per cada article de Santiago Segurola és de 6 paràgrafs.

Amb aquestes dades podem calcular la mitjana de frases utilitzades per cada paràgraf de cada periodista.

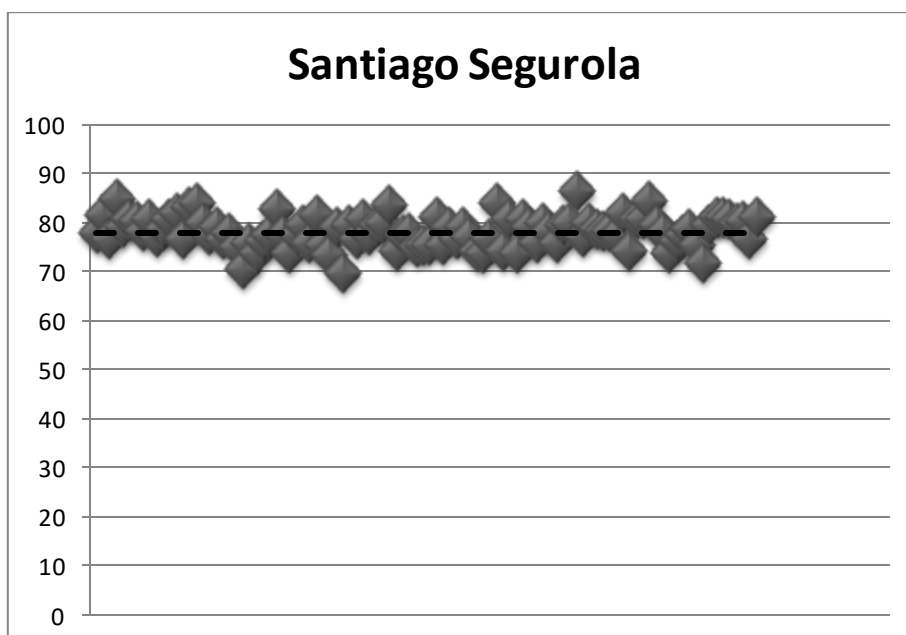
Ramon Besa: $26/8 = 3,25 \rightarrow 3$ La mitjana de frases per cada paràgraf d'en Ramon Besa és de 3 frases.

Santiago Segurola: $47/6 = 7,83 \rightarrow 8$ La mitjana de frases per cada paràgraf de Santiago Segurola és de 8 frases.

Índex Flesch-Huerta

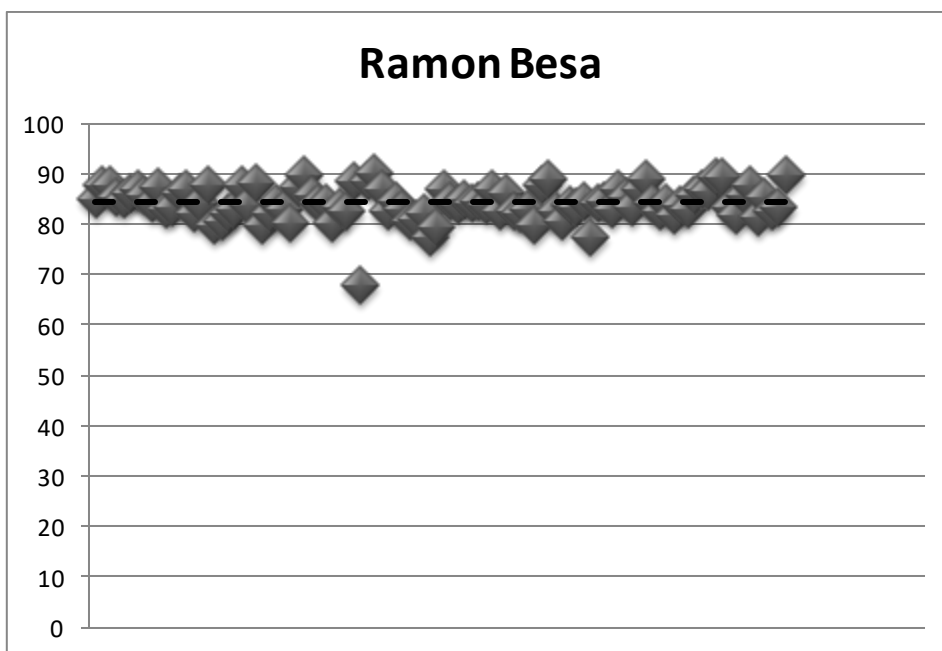

La mitjana dels resultats obtinguts de l'aplicació l'índex Flesch-Huerta als articles de Ramon Besa és de 84,38. Nivell de lectura fàcil.

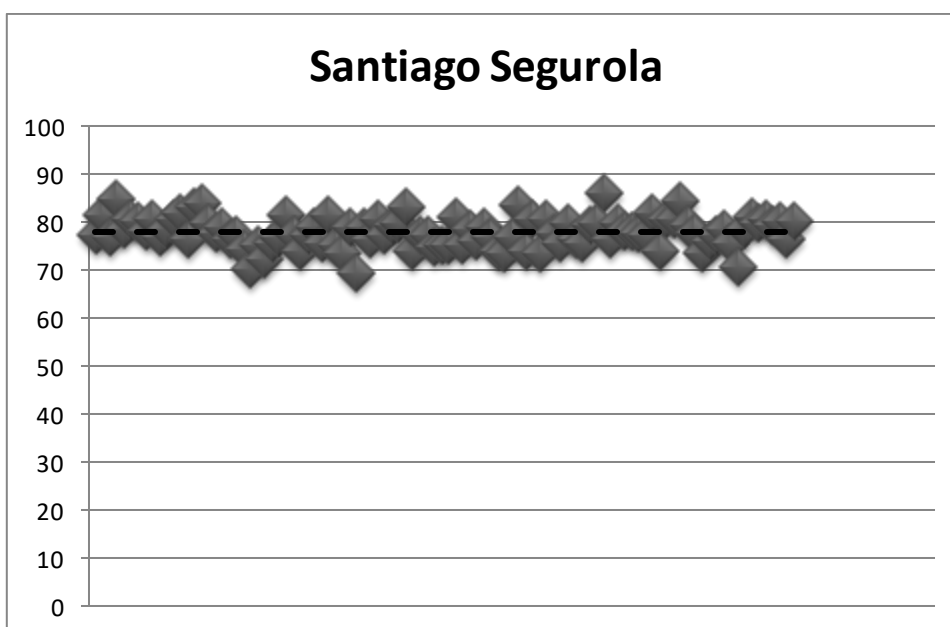

La mitjana dels resultats obtinguts de l'aplicació de l'índex Flesch-Huerta als articles de Santiago Segurola és de 77,93. Nivell bastant fàcil de lectura.

Índex Flesch-Huerta-Winzeler

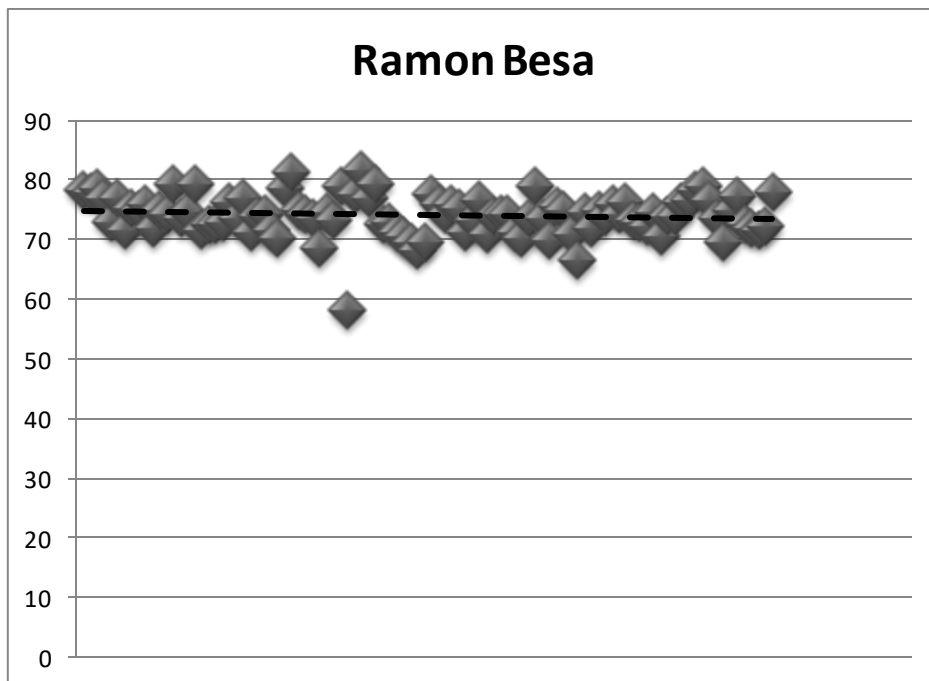

La mitjana dels resultats obtinguts després de l'aplicació de l'índex Flesch-Huerta-Winzeler als articles de Ramon Besa és de 84,26. Nivell fàcil de lectura.

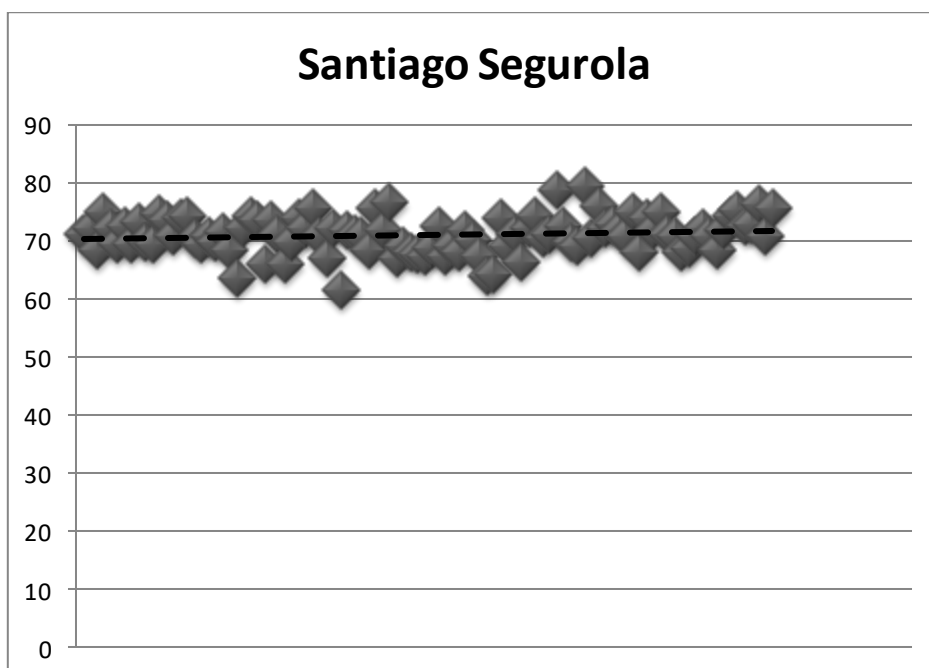

La mitjana dels resultats obtinguts després de l'aplicació de l'índex Flesch-Huerta-Winzeler als articles de Santiago Segurola és de 77,76. Nivell bastant fàcil de lectura.

Índex Flesch-Szigriszt-Pazos

La mitjana dels resultats obtinguts de l'anàlisi dels articles de Ramon Besa a partir de l'índex Flesch-Szigriszt-Pazos és de 74,15. Nivell bastant fàcil de lectura.

La mitjana dels resultats obtinguts de l'anàlisi dels articles de Santiago Segurola segons l'índex Flesch-Szigriszt-Pazos és de 71,03. Nivell bastant fàcil de lectura.

Conclusions

Per concloure aquest treball primer cal comprovar si els resultats obtinguts donen resposta a les hipòtesis plantejades. Així mateix, cal veure si el treball ha assolit els objectius marcats.

Per donar resposta a la hipòtesi principal cal tenir en compte els resultats de l'anàlisi, però també les entrevistes que s'han realitzat als dos periodistes protagonistes del treball. Els resultats de la llegibilitat dels textos indiquen que els articles de tots dos periodistes tenen una alta llegibilitat i són clarament entenedors. Si ens fixem en les taules de valoració de Flesch-Huerta es pot veure com el nivell dels resultats de comprensió és per tots dos periodistes de "Bastant fàcil", i si mirem el de Flesch-Szigriszt-Pazos es pot veure com estan en un nivell de facilitat de lectura per sobre de la mitjana de la majoria d'articles dels diaris esportius, fet que demostra que la llegibilitat dels textos de tots dos autors és clarament bona. Però la segona part de la hipòtesi, segons la qual els autors compten les paraules de les seves frases, es pot veure que pot ser errònia. Les entrevistes a tots dos periodistes posen en relleu que cap d'ells mesura el nombre de paraules que utilitzen, ja sigui frase per frase o paràgraf per paràgraf, sinó que ho calculen de forma intuïtiva. És a dir, que la hipòtesi és correcta en la seva primera part, però la segona part potser ja no ho és tant.

Per altra banda cal veure si les hipòtesis específiques plantejades han estat demostrades o si, per contra, són errònies. La primera hipòtesi específica és que la mitjana de paraules per frase dels dos periodistes està compresa entre 20 i 30 paraules. Un cop obtinguts els resultats es pot veure com només en Ramon Besa, amb 28 paraules de mitjana, compleix la hipòtesi, ja que Santiago Segurola, amb 18 paraules, es situa per sota d'aquesta xifra.

Segons la segona hipòtesi, la mitjana de paraules utilitzades a la primera i a l'última frase de cada article és inferior a la mitjana de paraules per frase de tot l'article.

Amb Ramon Besa aquesta hipòtesi es compleix només en les últimes frases del text, amb una mitjana de 26 paraules, mentre que les primeres frases no la compleixen, ja que tenen 29 paraules de mitjana. Santiago Segurola també compleix la hipòtesi amb la mitjana de les últimes frases, que és de 17 paraules, però no amb la mitjana de les primeres frases, que és de 29 paraules.

La tercera hipòtesi, segons la qual Ramon Besa tindria una mitjana de paraules per frase més llarga que Santiago Segurola perquè els seus textos són més explicatius, sí que es compleix, Ramon Besa té una mitjana de paraules per frase més alta que Santiago Segurola i fins i tot el supera amb 10 paraules per frase de mitjana.

Tot seguit, també cal veure si s'han verificat les hipòtesis relacionades amb els índexs. La primera hipòtesi respecte a l'índex Flesch-Huerta sostenia que la mitjana dels resultats dels autors està entre un coeficient de 80 i un de 90 només la compleix en Ramon Besa amb un 84,38, mentre que en Santiago Segurola està una mica per sota amb un 77,93 i no entra, per tant, dins la franja de "llegibilitat fàcil", sinó que està en "bastant fàcil".

La segona hipòtesi referent a l'índex Flesch-Huerta-Winzeler, sostenia que la mitjana dels articles de tots dos periodistes es situaria entre 80 i 90, també només la compleix Besa amb un 84,26, mentre que Segurola es situa per sota amb un 77,76. I ja per acabar, la tercera hipòtesi de l'índex Flesch-Szigriszt-Pazos que situava la mitjana dels coeficients dels dos autors entre 65 i 80, es compleix en tots dos autors, ja que Ramon Besa té un 74,15 de mitjana i Santiago Segurola una mitjana de 71,03.

Si observem els resultats, destaca que, en termes generals, en els aspectes que són favorables a la llegibilitat Santiago Segurola té uns resultats que indiquen que els seus textos són més llegibles que no pas els de Ramon. En canvi, si mirem les mitjanes dels coeficients obtinguts a partir dels tres índexs de llegibilitat, i els situem a les respectives taules de valoració, ens mostren que els textos de Ramon Besa tenen una major llegibilitat que els de Santiago Segurola.

Un dels aspectes importants a valorar un cop acabada l'anàlisi és si els objectius que es va marcar aquest treball s'han assolit de manera satisfactòria. El primer objectiu, aportar una visió sobre el periodisme esportiu, s'ha assolit donant la definició que té aquesta variant del periodisme i com actua el periodisme esportiu amb els mitjans de comunicació i la relació que té amb la llegibilitat. Per explicar millor la relació del periodisme esportiu amb l'actualitat, vaig fer dues entrevistes als dos periodistes que ajuden a tenir una visió més real i propera de la professió en el moment actual.

Pel que fa al segon objectiu, aprofundir sobre la llegibilitat i els seus processos, primer s'ha fet la relació amb el periodisme esportiu com a enllaç amb la teoria més específica. La teoria de la llegibilitat utilitzada ajuda a entendre què és la llegibilitat i quines són i com funcionen les formules més adequades per mesurar-la. A l'hora de posar en context els dos periodistes objecte de l'estudi s'ha fet una petita introducció a la seva carrera professional i s'han utilitzat les dues entrevistes per mostrar la seva visió sobre el periodisme esportiu actual i què en sabien de la llegibilitat. Així, també a partir d'aquestes entrevistes, es pot veure una mica quina és la seva manera de ser i els seus referents periodístics i literaris. Un dels objectius principals era extreure els resultats de la llegibilitat i fer-ne una valoració.

Com bé es pot veure a les pàgines anteriors i als annexos, els resultats hi són i ens han ajudat a extreure conclusions. Finalment, també s'havia marcat com a objectiu veure què ens deien els resultats i si els podem relacionar amb el prestigi de què gaudeixen tots dos periodistes. Els resultats obtinguts ens han ajudat a confirmar la hipòtesi que la llegibilitat d'aquests textos és bona, això no vol dir que siguin l'única clau de l'èxit, però pot ser un dels factors diferencials que hi ha ajudat.

Les conclusions generals del treball són, doncs, molt positives. És cert també que el treball ha evolucionat en el transcurs del mateix i s'hi han afegit més elements que l'han fet més complet. La idea inicial era fer l'anàlisi de la llegibilitat del periodista Santiago Segurola, però la possibilitat de comparar-ho amb un altre periodista de referència com Ramon Besa i que això donés més context a l'anàlisi va resultar massa atractiva i enriquidora com per descartar-la. La figura del periodista Indro Montanelli i la seva visió sobre els índexs de llegibilitat i la manera com haurien d'escriure els periodistes va ajudar a trobar la idea inicial d'aquest treball. El fet de no fer frases llargues, comptar les paraules per frase o crear el ritme d'un text a partir de les paraules són elements de l'escriptura que escapaven al meu coneixement sobre com escriure. Indro Montanelli va ser un dels periodistes que més va parlar sobre aquests elements i que creia necessari, no tant aplicar els índexs, sinó fer els textos entenedors.

Aquest és un treball que mai hagués imaginat que faria, però que m'ha ajudat a conèixer què és la llegibilitat i l'existència de mètodes per calcular-la, fet que només havia conegut en teoria per les classes del professor Xavier Renedo.

També m'ha servit per poder estar en contacte amb dos dels periodistes de referència del nostre país i veure quina és la seva visió d'un ofici que m'agradaria en un futur poder exercir. Un dels elements que més m'ha agradat d'aquest treball és que, tot i ser un treball relacionat amb les lletres i les paraules, té un fort component matemàtic. El fet de relacionar les lletres i les matemàtiques, dos mons que semblen oposats, ha estat una experiència enriquidora i estimulante. Veure com s'estableix aquesta relació i com se'n poden extreure conclusions relacionades amb l'escriptura ha estat sorprenent. Així que, crec que ha estat un treball molt positiu en tots els sentits, del qual he après molt i amb el qual he millorat molt. Un treball que m'ha ajudat a entendre que la comunicació no és només una suma de lletres i paraules, sinó que la comunicació la fan persones i depèn molt de com aquestes persones utilitzen i interpreten les paraules.

Bibliografía

Alcoba López, A. (1993). *Cómo hacer periodismo deportivo*. Madrid: Ediciones Paraninfo.

Andrews, D., Ritzer, G. (2007). The global in the sporting glocal: Globalization and sport. *Global Network: A journal of transnational affairs*, (núm. 2), p. 135-153. Recuperat de DOI: 10.1111/j.1471-0374.2007.00161.x

Associació per a la investigació de mitjans de comunicació (2017). *Estudi General dels Mitjans de comunicació (EGM)*. Recuperat de <http://www.aimc.es/-Datos-EGM-Resumen-General-.html>

Barrio Cantalejo, I. M. (2007). *Legibilidad y salud: Los métodos de medición de la legibilidad y su aplicación al diseño de folletos educativos sobre salud* (Tesi doctoral). Recuperat de <https://www.dropbox.com/s/2o6r6bh0xbw79qi/TESIS%20DOCTORAL%20IN%20C3%89S%20BARRIO%20Legibilidad%20y%20salud.pdf?dl=0>

Billings, A. (2010). *La comunicación en el deporte*. (1a ed.) Barcelona: Editorial UOC - Aresta.

Carrión, F. (2006). El fútbol, una pasión mediática. En Kintto Lucas, *Biblioteca del Fútbol Ecuatoriano II: Con sabor a gol... Fútbol y Periodismo* (p. 11-24). Ecuador: Flacso.

Castañón, J. (1996). El español en la prensa deportiva. En Fernando Lázaro, *Corrección de textos en la prensa escrita*. Recuperat de <http://www.elcastellano.org/duq.html>

Castells, À., Sunyer, J. (2013). *We are the Catalans : Gent d'aquí a la millor lliga del món*. (1a ed.) Tarragona : Cossetània edicions.

Cebrián Herreros, M. (2010) *Desarrollos del periodismo en internet*. Recuperat de https://books.google.es/books/about/Desarrollos_del_periodismo_en_Internet.html?id=kfaiOaVHWZMC&printsec=frontcover&source=kp_read_button&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Cifuentes, P., Martínez-Arroyo, P. (2012). *Héroes de nuestro tiempo: 25 años de periodismo deportivo* (2ª ed.). Barcelona: Debate.

Contador de palabras (2010). Contador de palabras y contador de caracteres. Recuperat de <http://www.contadordepalabras.com/>

De Gregorio, D. (1966). *Metodología del Periodismo*. Madrid: Rialp.

De Moragas, M. (1994). Deportes y medios de comunicación. Sinergias crecientes. *Telos*, 38, p. 58-62. Recuperat de http://www.quadernsdigitals.net/datos/hemeroteca/r_32/nr_464/a_6270/6270.pdf

De la Mota, I. H. (1988) *Diccionario de la Comunicación: Tele, Publicidad, Prensa y Radio*. (Vol. 2). Madrid: Ediciones Paraninfo.

Dubois, M.E. (1994). *El proceso de lectura: de la teoría a la práctica* (3a ed.). Buenos Aires: Aique.

Elkonin, D.B. (1963). The psychology of mastering the elements of reading. En B. Simon, J. Simon, *Educational Psychology in the U.S.S.R.* (p.165-286) London: Routledge/Thoemmes Press.

Esteve, F., Fernández del Moral, J. (1999). *Áreas de especialización periodística*. (1a ed) Madrid: Fragua.

Esteve, F. (2005). Especialización en el periodismo: Una tendencia en el mundo de hoy. En M. Rodríguez Betancourt (coord.), *Tendencias del Periodismo Contemporáneo*, p. 81. La Habana: Editorial Pablo.

Federació d'Associacions de Periodistes d'Espanya (2013). *Informe anual de la prensa periodística*. Madrid: Asociación de Prensa de Madrid.

Fries C. (1962). Linguistics and reading. *Bulletin of the Orton Society*, vol. 14 (núm. 1), p. 96-97. doi <https://doi.org/10.1007/BF02928398>

Garrido, J.C. (1996). Oralidad, escritura, imagen. En Universidad Complutense Servicio de Publicaciones, *La lengua y los medios de comunicación*. (p. 65-73). Recuperat de <https://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=5233>

- Ginesta, X. (2008). Les TIC i el club global: el cas del FC Barcelona. *RUTA: Revista Universitària de Treballs Acadèmics*, (núm. 1). Recuperat de <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2662424>
- González Ramallal, M.E. (2004). El reflejo del deporte en los medios de comunicación en España. En *Sociedad y deporte: análisis del deporte en la sociedad y su reflejo en los medios de comunicación en España* (Tesi doctoral). Recuperat de <http://www.fes-sociologia.com/files/res/4/12.pdf>
- Goodman, K.S. (1985). Reading: A Psycholinguistic Guessing Game. En H. Singer, R.B. Ruddell. *Theoretical models and the processes of reading* (3rd ed., p.259-272). Newark: International Reading Association.
- Herrero Aguado, C. (1997). Tratamiento y estilo del Periodismo Especializado. En F. Esteve (coord.), *Estudios sobre Información Periodística Especializada*. Valencia: Fundación Universitaria San Pablo CEU.
- Lagunas, A. (2012). The Beautiful business. *Panenka*, (núm. 10).
- Leer (s.d.). En *Diccionario de la lengua española* (Edición del Tricentenario). Recuperat de <http://dle.rae.es/?id=N3m3mKb>
- Legibilidad (2005). En *Word Reference: Diccionario de la lengua española*. Recuperat de <http://www.wordreference.com/definicion/legibilidad>
- Legibilidad (s.d.). En *Diccionario de la lengua española* (Edición del Tricentenario). Recuperat de <http://dle.rae.es/?id=N4R9Swe>
- Legible (s.d.). En *Diccionario de la lengua española* (Edición del Tricentenario). Recuperat de <http://dle.rae.es/?id=N4WdsDV>
- Llegibilitat (s.d.). En *Institut d'Estudis Catalans: Diccionari de la llengua catalana* (Segona edició). Recuperat de <http://dlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=llegibilitat&operEntrada=0>
- Lyman, H.B. (1949). Flesch count and readership of articles in a midwestern farm paper. *Journal of Applied Psychology*, vol. 33 (1), p.78-80. doi <http://dx.doi.org/10.1037/h0059799>

Molina Vizcarra, J. (2009). Periodismo Deportivo 3.0. *Razón y Palabra: Primera revista electrónica en Latinoamérica especializada en comunicación*, (núm. 69).

Recuperat de

<http://www.razonypalabra.org.mx/PERIODISMO%20DEPORTIVO%2030.pdf>

Montanelli, I. (01/07/1998). Leyes escritas por periodistas. *La Vanguardia*, p.11.

Orpegui, S. (2014). *Análisis de la prensa deportiva de referencia en España: información tenística, del periodismo generalista al periodismo especializado*.

Recuperat de

http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/103698/TFG_2014_ORPEGUI_S.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ortiz Simarro, P. (1997). La formación dual del periodista especializado. En F. Esteve (coord.), *Estudios sobre Información Periodística Especializada*. Valencia: Fundación Universitaria San Pablo CEU.

Pérez Curiel, C. (2005). *Estudio de las Fuentes de Información en el marco del Periodismo Especializado: Estrategias de selección y tratamiento de las fuentes en las secciones periodísticas de El Mundo y El País*. (Tesi Doctoral, Universidad de Sevilla). Recuperat de

<http://fondosdigitales.us.es/tesis/tesis/2096/estudio-de-las-fuentes-de-informacion-en-el-marco-del-periodismo-especializado-estrategias-de-seleccion-y-tratamiento-de-las-fuentes-en-las-secciones-periodisticas-de-el-mundo-y-el-pais/>

Provost, G. (1985). *100 Ways To Improve Your Writing: Proven Professional Techniques for Writing With Style and Power*. Recuperat de <https://www.pdf-archive.com/2016/07/22/100-ways-to-improve-your-writing/100-ways-to-improve-your-writing.pdf>

Ramírez De La Piscina, T. (1999). Realidad y utopía de la especialización. *Zer: revista de estudios de comunicación*, (núm. 6), p. 261-279. Recuperat de <http://www.ehu.eus/zer/hemeroteca/pdfs/zer06-13-ramirez.pdf>

Remnick, D. (2010). *Rey del Mundo: Muhammad Ali y el nacimiento de un héroe americano*. Barcelona: DeBolsillo.

Richaudeau, F..(1976). *La Lisibilité*. Paris: Retz.

Richaudeau, F. (1976). *Los Secretos de la Comunicación Eficaz*. Bilbao: Ediciones Mensajero.

Sánchez-Calero, M. L. (2008). Una revisión de los géneros periodísticos en la información especializada. *Doxa comunicación: Revista Interdisciplinar de Estudios de Comunicación y Ciencias Sociales*, (núm. 6), p. 163-178.

Santamaría, M. (1995). El léxico del fútbol en los periódicos. *Revista Estudios sobre el Mensaje Periodístico*, (núm. 2), p. 151. Recuperat de <https://revistas.ucm.es/index.php/ESMP/article/view/ESMP9595110151A>

Separar en sílabas (2017). Separador y contador de sílabas, analizador de poesías y textos. Recuperat de <http://www.separarensilabas.com/>

Szigriszt Pazos, F. (1993). *Sistemas Predictivos de Legibilidad del mensaje escrito: fórmula de perspicuidad* (Tesi Doctoral). Recuperat de <http://biblioteca.ucm.es/tesis/19911996/S/3/S3019601.pdf>

Torra, Q. (2016). Vint normes per al català periodístic (segons Ramon Barnils). *Núvol: Diari digital de cultura en català*. Recuperat de <http://www.nuvol.com/noticies/vint-normes-per-al-catala-periodistic-segons-ramon-barnils/>

Annexos

Estadístiques Articles Ramon Besa

Títol	Publicació	Paraules	Caràcters (amb espais)	Caràcters (sense espais)
Sergi Roberto, el èxito de un antihéroe	09/03/2017	566	3255	2695
El Barça remonta al PSG: lo nunca visto	09/03/2017	1089	6090	5014
Mente fría, corazón caliente	08/03/2017	815	4550	3746
Iniesta, el socio de Messi, el duende del Barça	08/03/2017	636	3610	2986
Nadie le hace la cama a Luis Enrique	06/03/2017	534	3052	2524
Ha vuelto el mejor Barça	05/03/2017	777	4362	3593
Luis Enrique, una renuncia a la carta	03/03/2017	739	4220	3487
La sorpresa de un adiós ya sabido	02/03/2017	467	2619	2157
Una cortesía del Sporting al Barcelona	02/03/2017	755	4311	3565
El último plan de Luis Enrique	28/02/2017	645	3675	3036
Messi celebra La Liga después de perderla	26/02/2017	754	4432	3686
Ante la melancolía de Messi se impone la sonrisa de Neymar	25/02/2017	494	2828	2341
El Barça es un alma en pena	20/02/2017	664	3767	3114
Messi, tristón, abate a un Leganés mejor	20/02/2017	867	4894	4035
Futuro bajo sospecha en el Camp Nou	15/02/2017	814	4780	3973
Catastrófico Barça en París	14/02/2017	842	4811	3978
El Barça excita París	13/02/2017	721	4039	3325
El Barça es otro con Busquets	11/02/2017	703	4134	3437
Del Calderón a San Mamés: dónde puede jugarse la final de la Copa del Rey	09/02/2017	630	3688	3066
Messi redime al peor Barça ante el Atlético de Madrid	08/02/2017	761	4417	3663
El niño visita a Messi	07/02/2017	515	2987	2478
El Barça se ha olvidado de jugar al fútbol	08/02/2017	911	5142	4240
Plácido triunfo del Barcelona ante el Athletic	05/02/2017	892	5155	4272
Neymar se convierte en la "diana"	03/02/2017	562	3180	2628
Camaleones contra supervivientes	02/02/2017	622	3707	3090
Dime quién es el mediocentro y te diré cómo juegas	01/02/2017	546	3216	2676
Fiasco del Barcelona en el Villamarín	30/01/2017	846	4894	4056
Memoria	30/01/2017	1006	5880	4885
El Barcelona golea a la Real en la noche de Mascherano	27/01/2017	753	4444	3699
Messi abrillanta al Barcelona	23/01/2017	642	3633	2998
Tío Louis	17/01/2017	534	3003	2477
El Barcelona firma una tarde redonda ante Las Palmas	15/01/2017	815	4681	3873
La locura de Messi	14/01/2017	555	3198	2651
Brindis del tridente del Barcelona ante el Athletic de Bilbao	12/01/2017	769	4444	3681
El poder de Piqué y el ejemplo de Messi	10/01/2017	665	3974	3319
El hilo de vida se llama Messi	09/01/2017	751	4345	3602
Aduriz y Neymar gobiernan en San Mamés	07/01/2017	753	4372	3628

Paràgrafs	Frases	Paraules per frase	Primera frase	Última frase	Lletres/paraula	Flesch - Huerta	Flesch-Huerta-Winzeler	Flesch-Szigriszt-Pazos
5	21	26,95	42	15	4,57	85,29	84,86	78,3
13	42	25,93	2	25	4,48	87,94	87,78	77,99
9	34	23,97	25	34	4,48	88,17	87,8	78,59
12	25	25,44	6	32	4,58	85,46	85,46	77,1
6	19	28,11	22	35	4,64	85,1	85,1	72,98
8	33	23,55	13	44	4,51	86,45	86,22	77,12
6	20	36,95	43	14	4,65	86,75	86,76	71,49
5	23	20,30	21	6	4,52	85,66	85,67	75,15
9	33	22,88	42	51	4,6	84,12	84,04	74,78
6	23	28,04	13	21	4,59	87,3	87,3	76,06
8	23	32,78	25	21	4,79	83,14	83,14	71,81
6	21	23,52	16	6	4,63	83,65	83,26	74,83
11	21	31,62	60	11	4,58	86,41	86,23	74,34
8	36	24,08	19	40	4,53	86,97	86,97	79,22
8	29	28,07	29	56	4,75	82,42	82,35	73,62
9	38	22,16	8	26	4,61	84,01	84,01	74,76
7	29	24,86	7	16	4,5	88,05	87,63	79,26
6	30	23,43	16	34	4,79	80,05	79,96	71,66
8	26	24,23	10	19	4,73	80,71	80,72	72,52
7	32	23,78	14	45	4,71	82,14	82,14	72,57
7	21	24,52	22	31	4,69	83,09	83,09	73,01
10	29	31,41	31	17	4,55	87,61	87,55	76,4
9	32	27,88	30	17	4,67	83,99	83,85	73,57
6	16	35,13	25	31	4,55	88,72	88,09	76,98
5	25	24,88	34	9	4,85	79,78	79,68	71,14
6	20	27,30	39	12	4,77	82,18	82,19	74,09
8	32	26,44	9	58	4,66	84,15	84	74,44
10	29	34,69	73	25	4,74	82,93	82,94	71,66
8	30	25,10	14	16	4,81	80,35	80,35	70,14
7	24	26,75	25	55	4,55	87,47	87,29	78,53
8	17	31,41	32	18	4,43	89,7	89,71	81,37
7	26	31,35	28	16	4,64	85,79	85,65	75,02
8	24	23,13	33	12	4,66	84,14	84,14	74,18
6	31	24,81	7	39	4,7	84,35	84,35	73,75
10	19	35,00	29	23	4,89	80,26	80,26	68,71
8	30	25,03	33	40	4,69	83,27	83,27	74,48
9	29	25,97	15	17	4,68	82,65	82,48	73,38

Títol	Publicació	Paraules	Caràcters (amb espais)	Caràcters (sense espais)
El doloroso adiós de Johan Cruyff	01/01/2017	684	3803	3127
Más poder para Vergnoux en la natación española	30/12/2016	371	2371	2006
A la espera de Neymar	29/12/2016	618	3423	2814
El desgaste condiciona el futuro de Luis Enrique	26/12/2016	635	3524	2894
Arda se siente Messi y destroza al Hércules	22/12/2016	841	4721	3888
El Barça descarta un segundo pacto fiscal por el caso Neymar	20/12/2016	509	2849	2358
El Barça y la UEFA pactan por el litigio de las esteladas	19/12/2016	463	2667	2215
El derbi de Messi	19/12/2016	881	5111	4238
Bartomeu aguarda a que convezan a Laporta	18/12/2016	393	2327	1940
Barcelona-Espanyol, fútbol de altura en el Camp Nou	18/12/2016	445	2688	2229
Azulgrana en blanco y negro	17/12/2016	1108	6486	5389
Hasta 11 directivos de Laporta aceptan el pacto del Barça	16/12/2016	452	2678	2234
Alcácer marca en el paseo del Barça por Doha	13/12/2016	505	2973	2475
El PSG, un rival tan conocido como difícil para el Barcelona	12/12/2016	512	2947	2441
El gran tímido del Barça	12/12/2016	651	3773	3129
Messi culmina la obra de los laterales	10/12/2016	1235	7126	5902
El Barcelona vence al Borussia Moenchengladbach y recupera a Aleix y Arda	07/12/2016	848	4802	3963
Al mando de Messi	06/12/2016	749	4395	3654
El Barça no da con el punto de inflexión	04/12/2016	651	3774	3131
Un clásico a balón parado	03/12/2016	956	5592	4645
La brújula es Messi	03/12/2016	784	4427	3653
Un juvenil rescata al Barcelona ante el Hércules	01/12/2016	649	3736	3094
La Real fue el espejo del Barça	28/11/2016	584	3329	2750
Messi baila en el Celtic Park y da la victoria al Barcelona	24/11/2016	708	4134	3434
Esclavos del tridente	21/11/2016	589	3441	2858
Sin Messi no sale el sol	19/11/2016	851	4902	4059
Rakuten sustituirá a Qatar	17/11/2016	745	4445	3713
Mejor honrados que ricos	18/11/2016	497	2804	2313
La locura del Barcelona puede con el Valencia	20/03/2017	936	5193	4266
Argentina vive de Messi y gana a Colombia	16/11/2016	769	4440	3682
Neymar vuela sobre Messi	12/11/2016	923	5383	4470
Gigantesco Messi	07/11/2016	739	4240	3507
La chilena de Rafinha en el Barcelona puede con el Granada	30/10/2016	810	4657	3855
El teatro de Mestalla	27/10/2016	560	3220	2666
Barcelona, capital del mundo en 1986	18/10/2016	595	3560	2971
Rafinha y el Barcelona desmontan al Deportivo	16/10/2016	834	4886	4059
El síntoma Piqué	11/10/2016	659	3770	3117
Rice le cambia la cara al Palau	09/10/2016	703	4169	3476

Paràgrafs	Frases	Paraules per frase	Primera frase	Última frase	Lletres/paraula	Flesch - Huerta	Flesch-Huerta-Winzeler	Flesch-Szigriszt-Pazos
8	25	27,36	10	30	4,46	88,67	88,68	78,88
6	14	26,50	54	57	5,34	67,75	67,75	58,02
9	23	26,87	51	15	4,45	88,52	88,41	77,78
7	23	27,61	77	29	4,4	90,61	90,26	81,49
8	35	24,03	21	17	4,51	86,98	86,92	77,04
5	22	23,14	24	14	4,46	84,07	82,63	79,27
6	12	38,58	27	12	4,64	84,73	84,73	72,69
8	33	26,70	10	13	4,71	82,99	82,99	72,87
5	9	43,67	93	63	4,87	80,94	80,78	71,28
5	14	31,79	61	21	4,88	81,5	81,06	70,55
9	28	39,57	4	42	4,75	82,4	82,34	69,68
5	13	34,77	47	31	4,89	78,15	77,53	68,23
6	18	28,06	54	26	4,8	79,56	79,57	69,68
6	15	34,13	27	34	4,59	87,2	86,97	77,69
7	22	29,59	25	42	4,69	84,85	84,76	75,82
11	46	26,85	16	6	4,66	84,01	83,96	74,37
8	28	30,29	23	31	4,55	84,93	84,86	76,11
8	34	22,03	28	14	4,72	84,15	84,08	75,4
8	19	34,26	32	9	4,73	84,49	84,49	71,16
9	34	28,12	20	37	4,74	83,9	83,77	73,38
10	25	31,36	49	9	4,58	87,15	86,93	76,69
7	26	24,96	15	25	4,68	82,49	82,5	71,08
5	20	29,20	10	9	4,61	86,38	86,18	74,1
8	31	22,84	14	20	4,76	82,68	82,68	74,12
6	20	29,45	35	29	4,71	82,64	82,32	74,12
8	34	25,03	9	26	4,68	83,06	82,99	71,22
6	20	37,25	35	38	4,83	80,22	79,67	70,25
5	16	31,06	25	32	4,58	87,91	87,67	73,5
9	38	24,63	27	17	4,46	89,05	88,87	78,85
11	33	23,30	17	8	4,72	82,5	82,5	73,53
10	34	27,15	17	24	4,73	80,48	80,41	69,98
6	33	22,39	27	35	4,63	83,79	83,71	75,71
8	38	21,32	26	24	4,64	83,46	83,47	74,88
5	16	35,00	30	22	4,67	84,57	84,58	70,93
8	23	25,87	29	22	4,83	77,58	77,46	66,73
7	26	32,08	64	30	4,73	84,17	84,17	74,48
6	23	28,65	23	35	4,61	84,49	84,49	72,07
8	23	30,57	28	8	4,75	83,46	83	74,86

Títol	Publicació	Paraules	Caràcters (amb espais)	Caràcters (sense espais)
Todos somos Cruyff	05/10/2016	479	2732	2258
EL Barcelona pierde a la ruleta rusa ante el Celta de Vigo	03/10/2016	882	5028	4154
Los suplentes redimen al Barça frente al Moenchengladbach	29/09/2016	731	4262	3540
La tarde de Sergi Roberto	25/09/2016	821	4688	3876
El grito de bustillo	23/09/2016	975	5442	4476
Barcelona-Atlético, un empate con fórceps	22/09/2016	791	4547	3762
Messi-Neymar, una pareja feliz	14/09/2016	754	4326	3579
EL Barcelona golea al Leganés con una exhibición de Messi	17/09/2016	920	5269	4359
El Barça se perdió en las áreas ante el Alavés	12/09/2016	696	4102	3413
Barcelona-Alavés: chasco monumental en el Camp Nou	11/09/2016	781	4487	3712
Athletic-Barcelona: El león fue Rakitic	31/08/2016	799	4629	3839
Fallece Agustí Montal, el presidente del Barça que fichó a Cruyff	22/03/2017	767	4432	3671
Antológica versión veraniega de Messi	22/08/2016	786	4386	3608
Messi levanta la supercopa de España	18/08/2016	597	3313	2721
Messi honra al Gamper	10/08/2016	659	3670	3020
¿A quién defrauda Messi?	05/08/2016	839	4667	3834
Ni Xavi ni Cristiano, la figura de París se llama Fernando Santos	11/07/2016	815	4766	3960
Futbolización	16/07/2016	823	4904	4089
Alemania y el riesgo del "síndrome España"	08/07/2016	541	3117	2583
El hartazgo de Messi	28/06/2016	822	4567	3754
Argentina no se cansa de perder	27/06/2016	1078	6251	5184
El embudo del Barcelona	18/06/2017	766	4486	3710
Messi, de Guardiola a Sampaoli	10/06/2017	742	4268	3536
A Florentino ya no le preocupa el Barcelona	05/06/2017	866	5003	4146
Pobre Barça	26/05/2017	881	4851	3983
MITJANA				724,63

Paràgrafs	Frases	Paraules per frase	Primera frase	Última frase	Lletres/paraula	Flesch - Huerta	Flesch-Huerta-Winzeler	Flesch-Szigriszt-Pazos
6	16	29,94	15	10	4,62	87,06	87,07	74,03
8	36	24,50	28	14	4,58	85,53	85,46	76,01
9	29	25,21	38	48	4,72	83,33	83,33	74,25
10	33	24,88	14	37	4,61	86,9	86,83	76,41
10	30	32,50	40	42	4,52	89,06	88,89	73,35
6	29	27,28	22	31	4,65	84,25	84,17	72,95
7	27	27,93	19	47	4,64	82,67	82,59	72,28
10	34	27,06	22	49	4,61	84,24	84,04	74,72
7	22	31,64	20	17	4,8	81,7	81,61	70,56
6	33	23,67	26	8	4,65	83,6	83,61	74,04
9	34	23,50	44	30	4,69	83,1	83,11	73,87
8	21	36,52	69	13	4,64	86,12	85,8	76,2
8	28	28,07	52	2	4,49	86,94	86,87	76,7
5	24	24,88	11	35	4,46	86,67	86,68	78,45
7	20	32,95	27	14	4,47	89,22	89,14	79,04
6	26	32,27	49	45	4,47	89,47	89,34	76,64
9	28	29,11	29	36	4,72	83,24	83,25	73,59
9	21	39,19	73	17	4,86	81,59	81,6	69,58
7	19	28,47	56	50	4,71	85,82	85,82	74,86
9	28	29,36	12	17	4,46	87,68	87,61	77,41
11	43	25,07	31	8	4,69	81,63	81,51	72,56
5	22	34,82	69	31	4,7	85,57	85,5	71,95
10	31	23,94	19	25	4,67	82,56	82,47	71,68
9	32	27,06	24	20	4,69	83,38	83,39	72,38
14	29	30,38	14	6	4,41	89,83	89,77	78,06
7,71	26,33	28,28	29,19	25,95	4,6534	84,3786	84,2589	74,1506

Estadístiques Articles Santiago Segurola

Títol	Publicació	Paraules	Caràcters (amb espais)	Caràcters (sense espais)	Paràgrafs	Frases
El último vuelo del buitre	07/04/1998	658	3915	3260	2	34
Hugo Sánchez, 33 goles de un solo toque	01/04/1990	994	5909	4923	8	48
Gran Sanchís	01/02/2000	492	2969	2480	3	29
Hierro, un central	05/11/1996	461	2644	2186	3	19
Nijinsky con botas	21/08/1995	814	4732	3924	5	48
El gran seductor	03/04/1996	446	2629	2184	1	18
El egoísta consecuente	26/10/1997	932	5495	4566	3	48
¡Viva Guardiola!	12/11/1996	498	2994	2501	5	24
El último brasileño	14/03/2000	517	3026	2511	2	30
El gran cinco	17/04/1998	418	2531	2116	3	24
Dos genios ejemplares	29/05/2005	775	4672	3900	3	31
Gato blanco	13/07/1998	685	3954	3272	3	42
El jugador que explica el enigma del futbol	25/06/2001	813	4726	3917	4	39
Eterno Ronaldo	15/02/2008	606	3581	2984	9	45
Guti y su triste destino	02/05/2005	880	5105	4229	4	37
El heredero de Guardiola	23/06/2003	658	3763	3108	3	23
El aura de Casillas	25/01/2008	628	3665	3045	10	35
Planetario Iniesta	08/05/2009	663	3986	3331	9	36
El mejor	27/11/2009	559	3313	2761	8	29
Tan bueno o mejor que Maradona	19/03/2010	537	3241	2711	8	30
El infinito Owens	12/08/2009	1491	8863	7387	9	91
La milla de Bannister	03/05/2004	702	4271	3577	4	37
Cuando Eusebio era el mejor jugador del mundo	22/06/2010	338	2077	1745	8	22
La madre de todos los récords	17/10/2008	1160	6771	5628	8	89
La revolución se hace de espaldas	18/10/2008	1066	6263	5218	10	114
Los puños de la dignidad	16/10/2008	1260	7566	6321	8	91
Coe cambia de carrera	31/01/1990	656	3915	3266	4	23
El genio y el número	10/11/2001	466	2625	2162	3	24
El hombre mágico	08/11/1991	620	3636	3023	4	41
Poder absoluto	14/01/1999	594	3651	3064	6	29
El símbolo de los aborígenes	16/09/2000	664	3972	3316	6	39
El saltador bíblico	06/08/2001	592	3461	2874	4	36
El más grande	25/08/2004	955	5593	4647	4	72
Hércules en bañador	14/08/2004	1455	8347	6904	6	90
¿Eres Bolt?	03/08/2006	648	3898	3258	5	44
Héroes de un nuevo tiempo	15/03/1999	398	2399	2005	3	23
La leyenda del pionero	24/11/2003	2312	13596	11298	13	129

Paraules per frase	Primera frase	Última frase	Lletres per paraula	Flesch - Huerta	Flesch-Huerta-Winzeler	Flesch-Szigriszt-Pazos
19,35	18	8	4,78	77,63	77,21	71,26
20,71	10	6	4,72	81,16	81,16	72,18
16,97	18	12	4,91	76,57	76,58	68,34
24,26	74	5	4,63	84,45	84,45	74,74
16,96	13	24	4,67	78,73	78,39	72,29
24,78	12	20	4,8	80,57	80,57	69,38
19,42	33	13	4,76	80,11	80,12	72,52
20,75	10	24	4,9	78	78	69,45
17,23	16	20	4,72	80,43	80,43	73,02
17,42	13	19	4,94	76,67	76,68	69,73
25,00	15	22	4,91	78,5	78,5	69,48
16,31	41	8	4,64	80,32	80,32	74,67
20,85	38	10	4,7	81,63	81,64	73,49
13,47	25	12	4,81	76,24	76,13	70,88
23,78	22	4	4,68	82,88	82,89	73,97
28,61	22	2	4,6	83,9	83,9	74,38
17,94	15	25	4,75	79,62	79,63	70,52
18,42	58	14	4,88	77,36	77,36	69,56
19,28	40	23	4,82	78,86	78,87	70,85
17,90	13	6	4,88	76,25	76,26	69,9
16,38	18	11	4,81	77,49	76,98	71,53
18,97	19	6	4,93	74,58	74,06	68,36
15,36	32	4	5,01	70,08	70,08	63,68
13,03	12	34	4,71	75,71	75,02	72,26
9,35	13	15	4,69	73,49	72,08	74,28
13,85	4	11	4,85	75,79	75,57	73,43
28,52	13	62	4,89	77,09	76,88	65,95
19,42	29	7	4,55	82,3	81,45	73,46
15,12	13	4	4,77	77,17	77,06	71,18
20,48	19	26	5,03	73,68	73,69	65,81
17,03	11	30	4,88	77,09	76,99	69,73
16,44	43	25	4,68	79,31	78,97	73,8
13,26	25	3	4,72	75,73	75,59	72,19
16,17	6	4	4,64	81,39	81,12	75,74
14,73	14	3	4,84	75,06	74,86	70,72
17,30	9	27	4,93	73,31	73,32	67,07
17,92	35	6	4,72	78,84	78,66	72,27

Títol	Publicació	Paraules	Caràcters (amb espais)	Caràcters (sense espais)	Paràgrafs	Frases
El alquimista del golf	08/05/2011	811	5105	4301	8	43
La Quinta cumple 40	17/11/2003	1493	8891	7404	6	83
Hazaña de Marta Domínguez	12/08/2001	809	4829	4027	6	57
La bailarina acuática	13/07/2003	787	4579	3789	5	35
El fenómeno	25/04/2002	483	2901	2420	2	21
Gasol impone barba	18/02/2006	879	5144	4271	5	67
Nadal es más que una estrella	06/06/2005	515	3038	2526	3	29
Nadal y el "síndrome borg"	21/06/2005	745	4368	3629	5	39
Mucho más que un campeón	26/09/2005	683	4147	3467	3	35
El talento y la bandera	30/07/1992	341	1998	1661	5	21
Comienzan los juegos del dólar	19/07/1996	777	4678	3908	3	28
Australia engrandece el deporte	02/10/2000	478	2928	2454	2	25
Un desafío monumental	08/08/2004	912	5549	4645	6	46
Unos juegos notables	30/08/2004	544	3286	2748	4	32
El juego que consume los nervios	05/07/2005	788	4726	3944	5	35
La consagración del gigante chino	08/08/2008	845	5194	4356	9	46
Bolt y Phelps se adueñan del coloso	25/08/2008	1289	7679	6402	11	59
Robinson revienta el mercado	08/11/1987	991	5973	4997	8	40
El hombre necesario	19/03/1995	508	2974	2469	3	28
La tragedia que cambió el fútbol	15/04/1999	985	5956	4983	10	51
El innovador despótico	08/11/1999	503	3051	2554	5	28
Núñez y su juguete	25/01/2000	490	2980	2497	6	27
Al borde de la hipertrofia	16/07/2000	643	3929	3290	4	24
La obra de Lendoiro	20/02/2001	522	2927	2411	6	27
"Hazme este favor, Florentino"	02/09/2002	804	4896	4100	7	54
Planeta Beckham	28/04/2003	1223	7248	6031	6	54
Un presidente como los demás	31/12/2004	671	4112	3443	2	37
Catedraes paganas	07/06/2006	715	4285	3573	3	32
Sudáfrica hizo los deberes	12/07/2010	463	2811	2356	9	31
La carrera de todos los siglos	01/08/2005	1595	9378	7794	6	63
Powell acaba con la leyenda de Beamon	31/08/1991	991	5588	4629	7	98
Rey Bekele	21/08/2004	889	5218	4337	7	70
Esperando la gran batalla	15/06/1996	635	3821	3192	5	28
La gran rivalidad	17/06/2000	733	4332	3604	4	34
El centro del universo	13/05/2002	681	3924	3247	4	38
Australia acaba con el mito americano	17/09/2000	883	5196	4328	7	49
Thorpe gana una carrera inolvidable	17/08/2004	877	5114	4245	6	68
La mano de Dios	17/08/2008	764	4514	3753	7	45
Bolt versus Phelps	26/12/2008	608	3605	3003	7	39

Paraules per frase	Primera frase	Última frase	Lletres per paraula	Flesch - Huerta	Flesch-Huerta-Winzeler	Flesch-Szigriszt-Pazos
18,86	15	50	5,17	69,37	69,18	61,44
17,99	17	27	4,84	79,08	78,9	71,87
14,19	20	26	4,8	76,43	76,3	70,96
22,49	18	24	4,71	80,39	80,4	70,61
23,00	51	17	4,89	77,08	77,08	68,33
13,12	22	11	4,71	79,35	79,28	75,49
17,76	32	23	4,8	79,78	79,79	71,74
19,10	46	14	4,74	83,17	83,09	76,66
19,51	26	21	4,97	73,85	73,86	66,87
16,24	25	15	4,76	77,21	77,22	69,02
27,75	8	19	4,92	77,65	77,29	68,03
19,12	18	20	5,01	74,72	74,73	67,63
19,83	15	30	4,97	75,03	74,88	67,4
17,00	19	36	4,93	75,19	75,2	68,63
22,51	79	9	4,89	80,77	80,77	72,46
18,37	18	7	5,01	75,16	75,08	67,36
21,85	20	53	4,87	78,85	78,53	68,94
24,78	37	18	4,92	76,29	76,08	67,88
18,14	17	5	4,72	78,95	78,69	71,98
19,31	16	10	4,93	76,85	76,71	70,08
17,96	20	24	4,93	74,12	73,98	67,31
18,15	27	12	4,99	73,52	73,53	63,98
26,79	28	14	5,02	76,54	76,54	64,37
19,33	32	1	4,54	83,54	83,54	73,73
14,89	31	14	4,93	73,86	73,78	68,9
22,65	20	25	4,81	80,47	80,42	71,01
18,14	21	18	5,01	73,5	73,51	66,26
22,34	25	3	4,87	80,49	80,49	72,01
14,94	36	7	4,92	75,6	75,45	70,31
25,32	15	28	4,78	79,75	79,58	71,19
10,11	4	5	4,48	77,82	76,29	78,86
12,70	12	10	4,72	75,37	75,29	72,36
22,68	26	32	4,91	79,21	79,11	69,6
21,56	18	7	4,81	79,46	79,46	69,12
17,92	11	3	4,61	86,16	85,98	79,52
18,02	29	31	4,82	76,9	76,49	70,36
12,90	22	18	4,7	79,74	79,59	75,85
16,98	36	5	4,76	78,41	78,06	72,3
15,59	18	4	4,82	78,05	78,06	72,88

Títol	Publicació	Paraules	Caràcters (amb espais)	Caràcters (sense espais)	Paràgrafs	Frases
El día que cambió el fútbol	25/11/2003	1073	6433	5370	10	57
El Barcelona brinda una lección memorable	20/09/1992	854	5018	4170	5	54
El Madrid se da una noche de gloria	08/01/1995	874	5018	4148	4	53
La noche más hermosa del Atlético	10/12/1995	820	4909	4096	7	50
Portugal gana una belleza de partido	13/06/2000	694	4098	3408	3	38
Francia confirma su hegemonía	03/07/2000	1067	6290	5228	5	51
Una victoria para la eternidad	07/03/2002	951	5437	4493	7	43
La novena vale por un centenario	16/05/2002	1125	6669	5554	9	55
Ronaldo, rey del mundo	01/07/2002	1070	6332	5267	5	61
Una prodigiosa obra de arte	20/06/2004	861	5224	4370	7	61
Gigantesco Liverpool	26/05/2005	1000	5969	4973	4	52
Un Barça glorioso	19/11/2005	966	5710	4749	5	63
La conexión mágica	12/04/2006	1008	5849	4847	6	67
El triunfo de la nada	10/07/2006	1150	6823	5679	6	94
Duelo sobre la arena	19/08/1999	696	4165	3484	5	54
Balas americanas	19/08/1999	1108	6514	5416	2	63
Michael Johnson vigila su cuerpo y su imagen	20/08/1999	1161	6823	5670	3	69
Marion vive un instante antes	23/08/1999	993	5687	4714	4	59
Arrancó el coche	23/08/1999	1132	6543	5422	7	57
Las zapatillas más rápidas del mundo	24/08/1999	1016	5933	4929	8	56
El Guerruj hizo mejores a todos	25/08/1999	969	5577	4620	5	68
Marion Jones recibe la factura	26/08/1999	755	4444	3693	4	54
Johnson entra en solitario	27/08/1999	1009	5734	4738	4	70
Sergi murió por ganar y perdió	30/07/1992	736	4360	3633	9	65
MITJANA		818,52			5,52	47,43

Paraules per frase	Primera frase	Última frase	Lletres per paraula	Flesch - Huerta	Flesch-Huerta-Winzeler	Flesch-Szigriszt-Pazos
18,82	41	33	4,83	77,87	77,62	71,68
15,81	6	58	4,76	77,19	77,19	70,92
16,49	7	4	4,63	81,53	81,53	74,86
16,40	28	2	4,85	73,81	73,82	68,16
18,26	16	3	4,77	80,32	80,33	73,8
20,92	15	18	4,77	80,58	80,58	71,77
22,12	23	14	4,62	84,05	84,06	74,9
20,45	21	4	4,82	79,41	79,42	71,21
17,54	29	22	4,79	77,6	77,6	70,87
14,11	18	29	4,93	73,39	73,4	68,18
19,23	33	5	4,85	76,09	76,09	68,63
15,33	45	26	4,79	77,19	77,2	70,67
15,04	29	4	4,69	78,5	78,5	72,23
12,23	14	6	4,81	75,32	75,32	70,77
12,89	17	41	4,85	71,51	70,5	68,28
17,59	20	26	4,74	79,2	78,51	71,71
16,83	27	9	4,75	81,04	80,75	74,24
16,83	14	13	4,59	80,72	79,76	75,16
19,86	37	28	4,67	80,57	80,45	72,44
18,14	21	17	4,7	79,51	79,04	72,75
14,25	33	14	4,63	80,05	79,98	76,2
13,98	7	16	4,83	76,32	76,32	70,77
14,41	8	4	4,58	80,8	80,05	75,59
11,32	14	5	4,8	74,69	74,59	72,02
18,22	22,94	16,52	4,80	77,93	77,76	71,03